

Vlada Republike Hrvatske

**Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske
za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji
za poglavlje 15. „Energetika”**

Zagreb, 10. srpnja 2007. godine

**MEĐUVLADINA KONFERENCIJA O PRISTUPANJU
REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI**

PREGOVARAČKO STAJALIŠTE REPUBLIKE HRVATSKE

POGLAVLJE 15. - ENERGETIKA

I. SAŽETAK PREGOVARAČKOG STAJALIŠTA

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu Europske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem 15. "Energetika" kakva je na snazi 1. ožujka 2007. godine te je spremna ostvariti njenu punu provedbu do pristupanja EU s izuzetkom Direktive Vijeća 68/414/EEZ od 20. prosinca 1968. o uvođenju obveze za države članice EEZ-a o održavanju minimalnih zaliha sirove nafte i/ili naftnih derivata izmijenjene Direktivom Vijeća 98/93/EZ, i Uredbe (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, za čiju primjenu Hrvatska traži prijelazna razdoblja.

Za potrebe priprema za članstvo, Hrvatska u ovoj fazi smatra 2009. godinu ciljnom godinom svog pristupanja u EU.

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

II. a. Ugljikovodici

Nafta i naftni derivati

Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata (NN 57/06) od 1. lipnja 2006. godine regulira pitanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata u skladu s Direktivom Vijeća 68/414/EEZ od 20. prosinca 1968. o uvođenju obveze za države članice EEZ-a o održavanju minimalnih zaliha sirove nafte i/ili naftnih derivata izmijenjenom Direktivom Vijeća 98/93/EZ. Zakonom je osnovana Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (Agencija za obvezne zalihe) i propisane su odredbe u vezi s obveznim zalihama u skladu s odredbama Direktiva.

Novoosnovana Agencija za obvezne zalihe obveznik je držanja obveznih zaliha i dužna je formirati obvezne zalihe u visini 90-dnevne prosječne potrošnje do 31. srpnja 2012. godine. Visina obveznih zaliha nafte i naftnih derivata povećavat će se razmjerno:

- do 31. srpnja 2007. godine u visini 60-dnevne ostvarene potrošnje naftnih derivata u 2006. godini, od čega će Agencija za obvezne zalihe sama formirati zalihe u visini 40-dnevne ostvarene potrošnje,

- do 31. srpnja 2008. godine u visini 65-dnevne ostvarene potrošnje naftnih derivata u 2007. godini, od čega će Agencija za obvezne zalihe sama formirati zalihe u visini 50-dnevne ostvarene potrošnje,
- do 31. srpnja 2009. godine u visini 70-dnevne ostvarene potrošnje naftnih derivata u 2008. godini, od čega će Agencija za obvezne zalihe sama formirati zalihe u visini 60-dnevne ostvarene potrošnje,
- do 31. srpnja 2010. godine u visini 75-dnevne ostvarene potrošnje naftnih derivata u 2009. godini, od čega će Agencija za obvezne zalihe sama formirati zalihe u visini 70-dnevne ostvarene potrošnje,
- do 31. srpnja 2011. godine Agencija će sama formirati obvezne zalihe u visini 80-dnevne ostvarene potrošnje naftnih derivata u 2010. godini.

Istovremeno, energetske subjekti koji su sukladno Uredbi o obveznim zalihama nafte i naftnih derivata do dana stupanja na snagu novog Zakona sami čuvali obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (uvoznici najmanje 25 tona neto uvoza nafte i naftnih derivata u prethodnoj godini), dužni su obvezne zalihe nafte i naftnih derivata čuvati do 1. kolovoza 2011. godine. Njima se obaveza držanja zaliha smanjuje razmjerno povećanju količina obveznih zaliha koje drži Agencija za obvezne zalihe.

Za financiranje rada Agencije za obvezne zalihe i financiranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata izdvajaju se sredstva iz cijena naftnih derivata u iznosu koji na prijedlog Agencije za obvezne zalihe godišnje utvrđuje Vlada Republike Hrvatske.

Način osiguranja, dinamiku formiranja i obnavljanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata koje drži Agencija, organizaciju skladištenja i regionalni raspored propisuje ministar gospodarstva. Vlada Republike Hrvatske, u slučaju prijetnje energetske sigurnosti države uslijed izvanrednih poremećaja opskrbe, donosi odluku o načinu korištenja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata.

Vlada Republike Hrvatske do 31. ožujka svake godine propisuje količinu i strukturu obveznih zaliha za tekuću godinu na temelju ostvarene potrošnje naftnih derivata u prethodnoj godini. Vlada može smanjiti visinu potrebnih obveznih zaliha najviše do 25% na račun domaće proizvodnje naftnih derivata iz sirove nafte proizvedene na teritoriju Hrvatske.

Pristup treće strane transportnim sustavima

Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata propisuje da su energetske subjekti koji obavljaju djelatnost transporta nafte naftovodom i transporta naftnih derivata produktovodom dužni pravnim ili fizičkim osobama koje podnesu zahtjev za pristup transportnim sustavima, a ispunjavaju tehničke uvjete pristupa i priključenja sukladno posebnim propisima, omogućiti pristup na nepristran i razvidan način prema načelu pregovornog pristupa treće strane. Pregovorni pristup treće strane temeljen je na Tarifnom sustavu za transport nafte naftovodom i transport naftnih derivata produktovodom koji je Hrvatska energetska regulatorna agencija donijela u travnju 2007. godine.

Cijene nafte

Pravilnik o utvrđivanju cijena naftnih derivata (NN 3/07) utvrđuje najvišu razinu cijena naftnih derivata za pravne i fizičke osobe koje se bave proizvodnjom i/ili uvozom naftnih derivata i/ili trgovinom na malo naftnim derivatima. Osnova za obračun cijena naftnih derivata je prosječna cijena naftnih derivata u "Platt's European Marketscan-u" na paritetu

CIF Mediteran Basis Genova/Lavera u obračunskom razdoblju i prosječni prodajni tečaj za devize u kn/USD. U cijenu naftnih derivata uključeni su još i troškovi primarnog skladištenja i manipulacije i marža.

Istraživanje i eksploatacija ugljikovodika

Zakonodavni okvir koji uređuje istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u Republici Hrvatskoj čine Zakon o rudarstvu (NN 27/91, 26/93, 92/94, 35/95 i 114/01), Pravilnik o istraživanju mineralnih sirovina (NN 125/98) i Pravilnik o eksploataciji mineralnih sirovina (NN 125/98).

Cjelokupni postupak od podnošenja zahtjeva gospodarskog subjekta za odobrenje istraživanja mineralnih sirovina do ishoda rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova, a dodjelom koje se stječe pravo gospodarskog korištenja mineralnih sirovina, sastoji se od tri faze:

Odobrenje istraživanja mineralnih sirovina

Istraživanjem mineralnih sirovina se prema Zakonu o rudarstvu smatraju radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi postojanje, položaj i oblik ležišta mineralnih sirovina, njihovu kvalitetu i količinu te uvjete eksploatacije.

Prije izdavanja odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina, po zahtjevu zainteresiranog rudarskog gospodarskog subjekta, tijelo državne uprave nadležno za poslove rudarstva, kojem je podnesen zahtjev za izdavanje odobrenja (sukladno odredbama Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina, NN 125/98), u sredstvima javnog priopćavanja (Narodnim novinama) objavljuje i temeljem objave održava javnu raspravu - natječaj.

Cilj održavanja javne rasprave – natječaja je, pored ostalog, omogućavanje svim zainteresiranim rudarskim gospodarskim subjektima da podnesu svoje pisane zahtjeve tijelu državne uprave nadležnom za poslove rudarstva, te da ravnopravno i transparentno sudjeluju u postupku odobrenja istraživanja mineralne sirovine.

Odobrenje eksploatacijskog polja

Eksploatacijsko polje mineralnih sirovina određuje se na osnovu prostiranja utvrđenih bilančnih rezervi mineralnih sirovina unutar ranije odobrenog istražnog prostora.

Prije izdavanja odobrenja za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina, po zahtjevu zainteresiranog rudarskog gospodarskog subjekta, tijelo državne uprave nadležno za poslove rudarstva, kojem je podnesen zahtjev za izdavanje odobrenja, u sredstvima javnog priopćavanja (Narodnim novinama) objavljuje i temeljem objave održava javnu raspravu - natječaj.

Cilj održavanja javne rasprave – natječaja je, pored ostalog, omogućavanje svim zainteresiranim rudarskim gospodarskim subjektima da podnesu svoje pisane zahtjeve tijelu državne uprave nadležnom za poslove rudarstva te da ravnopravno i transparentno sudjeluju u postupku odobrenja eksploatacijskog polja mineralne sirovine.

Dodjela rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova

Dodjelom rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova eksploatacije mineralnih sirovina stječe se pravo izvođenja rudarskih radova s ciljem gospodarskog korištenja mineralnih sirovina na odobrenom eksploatacijskom polju. Koncesijom se

gospodarskom subjektu određuju uvjeti, dinamika i način eksploatacije mineralne sirovine na odobrenom eksploatacijskom polju, a dodjeljuje je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP).

Vlada Republike Hrvatske, na temelju prijedloga MGRIP-a, a nakon provedenog prvostupanjskog upravnog postupka, donosi odluku o odobrenju istraživanja ugljikovodika u istražnom prostoru, odnosno odluku o odobrenju eksploatacijskog polja ugljikovodika.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva nositelj je izrade planova prostornog uređenja te pripreme i provedbe zakonodavstva vezanog uz zaštitu okoliša sukladno kojima se moraju obavljati rudarski radovi, odnosno radovi istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Hrvatskoj. Jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine), nadležni su za donošenje provedbenih dokumenata prostornog uređenja (provedbenih prostornih planova), a koji su osnova za planiranje bilo kakve gospodarske aktivnosti.

Odobrenje za istraživanje ugljikovodika ili rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova eksploatacije ugljikovodika može se izdati gospodarskom subjektu sa sjedištem u Hrvatskoj registriranom za obavljanje te djelatnosti.

Cjelokupni teritorij Hrvatske, kopno i teritorijalno more u granicama Hrvatske ili podmorje Jadranskog mora izvan državnog područja do granica sa susjednim državama, na raspolaganju je za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika.

Nisu slobodna jedino ona područja za koja vrijede izdana odobrenja za istraživanje ugljikovodika s trajanjem do najviše pet godina od dana izdavanja te ona područja na kojima se obavlja eksploatacija ugljikovodika s trajanjem do najviše 40 godina, sukladno utvrđenoj količini i kakvoći rezervi ugljikovodika.

Administrativna sposobnost

Za sigurnu, redovitu i kvalitetnu opskrbu naftom i naftnim derivatima nadležno je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP).

Agencija za obvezne zalihe samostalna je, neovisna i neprofitna javna ustanova koja je obveznik osiguranja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata. Osnivač Agencije za obvezne zalihe je Republika Hrvatska. Agencijom upravlja Upravno vijeće od 5 članova koje imenuje Vlada Republike Hrvatske.

Na temelju Zakona o rudarstvu, institucionalni okvir u čijem je djelokrugu upravljanje ili nadzor nad djelatnošću rudarstva čine MGRIP, uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave nadležni za poslove rudarstva, Državni inspektorat i Ministarstvo financija.

II. b. Unutarnje energetske tržište

Električna energija

Zakonodavni okvir za elektroenergetski sektor u Republici Hrvatskoj, u velikoj mjeri usklađen s pravnom stečevinom EU, čine Zakon o energiji (NN 68/01 i 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04) i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04), te slijedeći podzakonski propisi:

- Strategija energetskeg razvitka (NN 38/02)
- Opći uvjeti za opskrbu električnom energijom (NN 14/06)
- Mrežna pravila elektroenergetskog sustava (NN 36/06)
- Pravila djelovanja tržišta električne energije (NN 135/06)
- Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (NN 133/06)
- Metodologija za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu (NN 133/06)
- Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći (<http://ops.hep.hr>)
- Pravilnik o naknadi za priključenje na elektroenergetsku mrežu i za povećanje priključne snage (NN 28/06)
- Odluka o iznosu naknade za priključenje na elektroenergetsku mrežu i za povećanje priključne snage (NN 52/06)
- Tarifni sustav za prijenos električne energije, bez visine tarifnih stavki (NN 143/06)
- Tarifni sustav za distribuciju električne energije, bez visine tarifnih stavki (NN 143/06)
- Tarifni sustav za proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki (NN 143/06)
- Tarifni sustav za opskrbu električnom energijom, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki (NN 143/06)
- Pravilnik o energetske bilanci (NN 33/03)
- Pravilnik o uvjetima za obavljanje energetske djelatnosti (NN 6/03 i 94/05).

U skladu sa zakonodavnim okvirom osnovana je Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA). Hrvatska elektroprivreda preoblikovana je u HEP Grupu koja se sastoji od vladajućeg društva (HEP d.d.) i trgovačkih društava kćeri za pojedine energetske djelatnosti, među kojima su kao samostalne pravne osobe osnovani HEP-Operator prijenosnog sustava (OPS) i HEP-Operator distribucijskog sustava (ODS) te Hrvatski operator tržišta energije (HROTE). HROTE je trenutno u procesu izdvajanja iz HEP Grupe u neovisno trgovačko društvo u 100% vlasništvu Republike Hrvatske.

Donošenjem novih temeljnih zakona krajem 2004. godine i iz njih proizašlih podzakonskih akata te uspostavljanjem navedenog institucijskog okvira stvoreni su uvjeti za cjelovito funkcioniranje tržišta električne energije.

Razdvajanje djelatnosti

HEP Grupa okomito je integrirano trgovačko društvo koje u svom sastavu ima prijenos i distribuciju električne energije kao regulirane djelatnosti, te proizvodnju i opskrbu povlaštenih kupaca te trgovinu električnom energijom kao tržišne djelatnosti. Proizvodnja i opskrba električnom energijom za tarifne kupce u sustavu javne usluge obavljaju se također kao regulirane djelatnosti. Osim tih djelatnosti HEP Grupa obavlja i druge djelatnosti organizirane u posebnim trgovačkim društvima.

Razdvajanje djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije kao reguliranih djelatnosti od tržišnih djelatnosti provedeno je osnivanjem OPS-a i ODS-a na temelju Zakona o tržištu električne energije. Oni su pravno, računovodstveno i funkcionalno razdvojeni međusobno i

od svih ostalih tržišnih energetske djelatnosti čime se sprječava međusobno subvencioniranje reguliranih i tržišnih djelatnosti. U smislu Zakona o trgovačkim društvima, OPS i ODS zasebne su pravne osobe, odvojene među sobom i prema svim drugim djelatnostima u sastavu HEP Grupe te imaju svoje direktore, nadzorne odbore i skupštine.

OPS i ODS u svom radu su neovisni, a za praćenje neovisnosti nadležna je HERA. OPS je uspostavio Program mjera kojima se isključuje mogućnost pristranog ponašanja te sankcionira njegovo neizvršavanje. Godišnje izvješće o provedbi toga Programa dostavlja se HERA-i te se javno objavljuje. ODS će do kraja 2007. godine donijeti svoj Program za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada.

Time su u elektroenergetskom sektoru Republike Hrvatske u potpunosti provedene odredbe Direktive 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije vezane uz razdvajanje djelatnosti.

Model tržišta električne energije

Za početno otvaranje tržišta električne energije u Hrvatskoj odabran je model bilateralnog tržišta koji se temelji na trgovanju električnom energijom putem bilateralnih ugovora. Ugovorne strane u bilateralnom ugovoru za opskrbu električnom energijom su kupac i opskrbljivač, dok se bilateralni ugovori o kupoprodaji električne energije sklapaju između opskrbljivača, trgovaca ili proizvođača. Osim ugovora o opskrbi, odnosno ugovora o kupoprodaji električne energije, povlašteni kupac i proizvođač moraju s OPS-om ili ODS-om sklopiti i ugovor o korištenju mreže ovisno o tome na koju su mrežu priključeni. Svi tržišni sudionici moraju s OPS-om sklopiti ugovor o energiji uravnoteženja. OPS i ODS odgovorni su za prikupljanje, obradu i razmjenu mjernih podataka prema svim sudionicima na tržištu električne energije. Opskrbu električnom energijom tarifnih kupaca i kupaca koji ostanu bez opskrbljivača kao javnu uslugu obavlja ODS, a opskrbu povlaštenih kupaca kao tržišnu djelatnost obavljaju ostali opskrbljivači.

HROTE je donio Pravila djelovanja tržišta električne energije koja utvrđuju odnose između tržišnih sudionika i propisuju postupke kojih su se tržišni sudionici dužni pridržavati. Svaki proizvođač, opskrbljivač i trgovac koji želi sudjelovati na tržištu električne energije obavezan je s HROTE-om sklopiti sporazum kojim se reguliraju međusobna prava i obveze prema Pravilima djelovanja tržišta električne energije. HROTE sklapa sporazume i s OPS-om i ODS-om kojima se reguliraju međusobne obveze u vezi s odvijanjem aktivnosti na tržištu električne energije. HROTE izrađuje planove rada tržišta na temelju ugovornih rasporeda koje su mu dužni dostavljati svi tržišni sudionici. Na temelju dostavljenih rasporeda i stvarno ostvarene proizvodnje ili isporuke električne energije HROTE obavlja obračun energije uravnoteženja i dostavlja ga OPS-u radi naplate odstupanja.

HEP-Operator prijenosnog sustava d.o.o. (OPS) zadužen je za obavljanje energetske djelatnosti prijenosa električne energije. Odgovoran je za pogon i održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne mreže i vođenje elektroenergetskog sustava te u okviru svoje djelatnosti osigurava pristup mreži treće strane i ugovara korištenje prijenosne mreže (uključujući i pružanje usluga sustava) prema reguliranim, razvidnim i nepristranim načelima. OPS je zadužen za nabavu električne energije potrebne za uravnoteženje sustava, dok je svaki opskrbljivač odgovoran prema OPS-u za odstupanje svojih kupaca. Osim opskrbljivača subjekti odgovorni za odstupanje su i proizvođači glede svoje proizvodnje te trgovci u smislu realizacije prijavljenih ugovornih rasporeda. OPS operativno vodi elektroenergetski sustav u realnom vremenu uvažavajući tržišni plan kojeg mu dan ranije dostavlja HROTE.

HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. (ODS) zadužen je za obavljanje reguliranih energetske djelatnosti distribucije električne energije i opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom te opskrbe kupaca koji ostanu bez opskrbljivača kao javnih usluga. ODS je odgovoran za pogon i održavanje, razvoj i izgradnju distribucijske mreže.

Tržišni sudionici su energetske subjekti koji posjeduju dozvolu za obavljanje jedne ili više energetske djelatnosti: organiziranja tržišta električne energije, prijenosa električne energije, distribucije električne energije, proizvodnje električne energije (osim proizvođača manjih od 1 MW koji ne trebaju dozvolu), opskrbe električnom energijom te trgovanja, posredovanja i zastupanja na tržištu električne energije. Dozvole za obavljanje energetske djelatnosti izdaje HERA.

Gubici u prijenosnoj i distribucijskoj mreži

Zbog dobre izgrađenosti prijenosne mreže u Hrvatskoj, gubici su na razini gubitaka usporedivih s europskim prijenosnim mrežama i kreću se u granicama 3-3,5%.

Od 1990. do 1998. godine zabilježen je rast gubitaka u distribucijskoj mreži s 9,7% na 14,7%, prvenstveno zbog ratnih okolnosti i promjena u strukturi potrošnje električne energije. Povećanim ulaganjima u razvoj i izgradnju distribucijske mreže od 1998. godine te optimiranjem vođenja pogona utjecalo se na smanjenje tehničkih gubitaka. Posebna pozornost posvećuje se kontroli i rekonstrukciji priključaka i obračunskih mjernih mjesta radi smanjenja prvenstveno netehničkih gubitaka, a osobito neovlaštene potrošnje električne energije (krađe). Zbog toga je 2004. godine donesen poseban Pravilnik o sprječavanju neovlaštene potrošnje električne energije. Ovim mjerama gubici su u 2006. godini smanjeni na 9,6%.

Daljnje smanjivanje gubitaka planira se i u narednom razdoblju, što će se ostvariti ulaganjima u razvoj prijenosne i distribucijske mreže sukladno trogodišnjim planovima razvoja i izgradnje mreže koje odobrava HERA.

Otvorenost tržišta električne energije

Trenutno je tržište električne energije otvoreno za sve kupce s godišnjom potrošnjom električne energije većom od 9 GWh, što iznosi 25% ukupne potrošnje u Republici Hrvatskoj.

Od 1. srpnja 2007. godine otvoreno je tržište električne energije za sve kupce kategorije "poduzetništvo", a potpuno otvaranje tržišta predviđeno je od 1. srpnja 2008. godine.

Dodjela i korištenje prekograničnih prijenosnih kapaciteta

U pogledu dodjele prijenosnih prekograničnih kapaciteta primjenjuju se Pravila o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih moći koja su djelomično usklađena s Uredbom (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, a potpuno usklađivanje izvršit će se tijekom 2007. godine.

Zbog podmirenja troškova nastalih prekograničnim prijenosom električne energije OPS trenutno naplaćuje naknadu za tranzit električne energije, a ta naknada ukinut će se pristupanjem OPS-a međukompenzacijskom ITC mehanizmu ETSO-a. O pristupanju OPS-a tom mehanizmu odlučuje ETSO.

Prirodni plin

Tržište plina u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o energiji (NN 68/01 i 177/04), Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04) i Zakonom o tržištu plina (NN 40/07), kojima su u značajnoj mjeri prenesene odredbe pravne stečevine EU.

Zakon o tržištu plina

Zakonom o tržištu plina provedeno je usklađivanje s Direktivom 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina, Uredbom (EZ) br. 1775/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o uvjetima pristupa plinskom transportnom sustavu i Uredbom Vijeća (EZ) br. 736/96 od 22. travnja 1996. o izvješćivanju Komisije o investicijskim projektima od interesa za Zajednicu u sektorima nafte, prirodnog plina i električne energije.

Zakonom su posebno obrađena poglavlja u sektoru plina koja do sada nisu bila u dovoljnoj mjeri uređena zakonodavnim okvirom, a posebice skladištenje plina, terminal za ukapljeni prirodni plin (UPP), distribucija plina, sigurnost opskrbe, razdvajanje djelatnosti, prekogranični kapaciteti, a i detaljnije su obrađena i prava i obveze kupaca (povlaštenih i tarifnih).

Pristup transportnom sustavu, distribucijskom sustavu, sustavu skladišta plina i terminalu za UPP omogućuje se primjenom reguliranog pristupa treće strane, a pristup mreži proizvodnih plinovoda primjenom pregovaračkog pristupa treće strane. Pristup sustavu dozvoljen je svim sudionicima na tržištu, a to su proizvođač plina, operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina, operator terminala za UPP, opskrbljivač plinom, posrednik na tržištu plina, zastupnik na tržištu plina, povlašteni kupac i tarifni kupac.

Regulirani pristup treće strane temelji se na objavljenom tarifnom sustavu, odnosno metodologiji i tarifnim stavkama za transport plina, distribuciju plina, skladištenje plina i korištenje terminala za UPP, koji se primjenjuje objektivno i jednako za sve sudionike na tržištu plina. Tarifne metodologije za sve sustave donosi Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA). Pregovarački pristup treće strane temelji se na komercijalnim uvjetima pristupa mreži proizvodnih plinovoda, koji su predmet pregovora.

U razdoblju do 2009. godine predviđena su dva koraka u otvaranju tržišta: 1. kolovoza 2007. godine tržište se otvara za sve kupce osim kućanstava, a 1. kolovoza 2008. godine i za kućanstva.

Prema zakonskoj obavezi svi koji obavljaju nekoliko djelatnosti u sektoru plina imaju obvezu voditi odvojene poslovne knjige i u slučaju horizontalnog povezivanja (primjerice, obavljaju komunalne djelatnosti) moraju djelatnost distribucije plina izdvojiti u posebni pravni subjekt. Zbog razvoja distribucije plina, u Hrvatskoj trenutno postoji samo jedan distributer prirodnog plina koji treba imati razdvojene djelatnosti distribucije i opskrbe plina jer ima više od 100 000 kupaca.

U Zakonu o tržištu plina djelatnost opskrbe tarifnih kupaca posebni je oblik djelatnosti opskrbe koji se naziva dobava i utvrđeno je da istu obavlja INA d.d..

Sigurnost opskrbe područje je koje je u Zakonu o tržištu plina uređeno u skladu s Direktivom Vijeća 2004/67/EZ od 26. travnja 2004. o mjerama za osiguranje sigurnosti opskrbe prirodnim plinom.

Distribuciji i opskrbi novim je Zakonom omogućeno da primjenjuju različite metode sigurnosti opskrbe i pouzdanosti opskrbe (akumulacijski plinovod, prekidni potrošači, umreženje sustava, edukacija, usluga pokrivanja vršnih opterećenja).

Plinski sustav Republike Hrvatske

Trenutno su u Republici Hrvatskoj, uz MGRIP i HERA-u, glavni subjekti nositelji plinskih aktivnosti INA d.d. kao jedini dobavljač prirodnog plina, transporter prirodnog plina PLINACRO d.o.o. te trgovačka društva za distribuciju plina na lokalnoj razini, koja obavljaju i djelatnost opskrbe na svom području.

Sigurnost dobave plinom, s obzirom na mogućnosti, rješava se Odlukom Vlade Republike Hrvatske. Za sigurnost opskrbe koristi se vlastita proizvodnja plina, dugoročni ugovori o dobavi plina te skladište plina.

Prirodni plin proizvodi se iz 20 plinskih polja na kopnu i 2 offshore polja čime se podmiruje oko 78,5% potreba.

Projektirani radni obujam podzemnog skladišta plina "Okoli" iznosi 550 mil. m³. Maksimalni kapacitet utiskivanja iznosi 3,8 mil. m³/dan, a maksimalni kapacitet crpljenja 5 mil. m³/dan.

Transport plina područje je u kojem je, u sadašnjem trenutku, postignut veliki stupanj usklađenosti s pravnom stečevinom EU. Za upravljanje i vođenje transportnim sustavom zadužen je PLINACRO d.o.o. koji je u 100% vlasništvu Republike Hrvatske. Transport plina regulirana je djelatnost, obavlja se kao javna usluga i omogućen je pristup transportnom sustavu na nepristran način po reguliranom principu pristupa treće strane.

U neposrednoj potrošnji plinovita goriva čine 19,3% te se nastavlja razvoj plinskog sustava. Na sustav transportnog plinovoda priključena su 23 industrijska potrošača čija se potrošnja plina tijekom zime usmjerava na remonte. Veliki industrijski potrošači slijedom Odluke Vlade Republike Hrvatske isključuju se iz potrošnje plina te preusmjeravaju na godišnje remonte ili na korištenje alternativnih goriva. Ista načela bit će primijenjena i na kategoriju industrijskih potrošača unutar distributivnih trgovačkih društava ukoliko će biti potrebno. Ovaj tip kupaca također će se obraditi i u metodologijama tarifnih sustava koje će donijeti HERA.

U Hrvatskoj postoji 36 trgovačkih društava koja se bave distribucijom prirodnog plina, a ukupna duljina distribucijske plinske mreže iznosi preko 16 000 km. Mali broj od njih (7) obavlja samo djelatnosti u sektoru plina, a ostatak je u sklopu komunalnih poduzeća i obavlja i druge komunalne djelatnosti za pojedinu jedinicu lokalne samouprave. Novim Zakonom postići će se okrupnjavanje distribucije plina, postojanje ekonomski neovisnijih energetske subjekata koji su ekonomski i tehnički u mogućnosti primijeniti sve obveze vezane s distribucijom i opskrbom plina, a posebice vezano sa sigurnošću opskrbe i značajem distribucije.

Svaki kupac plina ima mjerilo potrošene količine plina. Plinomjeri su ispitani i baždareni prema hrvatskim propisima koji su sukladni njemačkom DVGW-u, u ovlaštenim baždarnicama. Za industrijske potrošače plina koriste se plinomjeri s rotirajućim klipovima te turbinski i ultrazvučni s pripadajućim korektorima obujma i računalima protoka.

Utvrđivanje tarifnih stavki za regulirane energetske djelatnosti

Regulirane energetske djelatnosti su: proizvodnja električne energije za tarifne kupce, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom za tarifne

kupce, transport plina, distribucija plina, skladištenje plina, upravljanje terminalom za UPP, dobava plina i opskrba plinom tarifnih kupaca. Sve regulirane djelatnosti u Hrvatskoj obavljaju se kao javne usluge čije se cijene utvrđuju primjenom pripadajućeg tarifnog sustava. Tarifni sustav čini propisana metodologija za utvrđivanje visine tarifnih stavaka s visinama tarifnih stavki.

Metodologije za utvrđivanje visine tarifnih stavki za obavljanje reguliranih energetske djelatnosti donosi HERA nakon što pribavi mišljenje MGRIP-a i energetskih subjekata za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje metodologija. Na temelju metodologije energetski subjekt izrađuje prijedlog visine tarifnih stavki za obavljanje svoje energetske djelatnosti i podnosi ga MGRIP-u. MGRIP na dostavljeni zahtjev energetskog subjekta traži mišljenje HERA-e i nakon pribavljenog mišljenja upućuje prijedlog visine tarifnih stavki Vladi Republike Hrvatske na donošenje.

Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog MGRIP-a, dobavljaču plina određuje cijenu plina po kojoj dobavljač plina prodaje opskrbljivačima tarifnih kupaca.

Međunarodni ugovori

Ugovor o Energetskoj zajednici

Republika Hrvatska stranka je Ugovora o Energetskoj zajednici (NN-MU 06/06) kojim se uvode tržišni odnosi na području električne energije i plina u jugoistočnoj Europi te je aktivno sudjelovala u njegovom sklapanju.

Ugovor o Energetskoj povelji (Energy Charter Treaty)

Republika Hrvatska stranka je Ugovora o Energetskoj povelji (NN-MU 15/97) te je aktivno sudjelovala u njegovom sklapanju i izradi pripadajućih dokumenata. Hrvatska je 1998. godine potvrdila i Protokol o energetskoj učinkovitosti i pripadajućim pitanjima okoliša te je 2003. godine usvojen i Zakon o potvrđivanju izmjena i dopuna trgovinskih odredbi Ugovora o Energetskoj povelji. Hrvatska je uspostavila sve potrebne institucije za primjenu Ugovora o energetskoj povelji i Protokola o energetskoj učinkovitosti i pripadajućim pitanjima okoliša (Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva; Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog planiranja i graditeljstva te Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost).

Administrativna sposobnost

Uprava za energetiku i rudarstvo Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) nadležna je za energetske sustave, uključujući i električnu energiju i prirodni plin. MGRIP, među ostalim, predlaže godišnju energetske bilancu Republike Hrvatske, daje prijedlog Vladi Republike Hrvatske za visinu tarifnih stavki i naknada, daje odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata, utvrđuje načela i kriterije odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata (autorizacija), utvrđuje način i uvjete natječaja za izgradnju proizvodnih objekata (javni natječaj).

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) osnovana je u srpnju 2005. godine, kao pravni slijednik Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti. Ustroj HERA-e čine Upravno vijeće, ravnatelj i stručna služba HERA-e. Upravno vijeće od 5 članova imenuje Hrvatski

sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Trenutno HERA ima 37 zaposlenika, a ima javne ovlasti i obavlja poslove od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.

HERA izdaje i oduzima dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, rješava prigovore na rad operatora te žalbe na odbijanje priključka na mrežu i uvjeta priključenja. Donosi metodologije za tarifne sustave, priključenje na mrežu i uravnoteženje elektroenergetskog sustava. Prati provedbu pravila o dodjeli prekograničnih kapaciteta i odvojenosti vođenja poslovnih knjiga, priključenja novih proizvođača i kupaca, stupnja razvidnosti tržišnog natjecanja te rokova izvođenja popravaka i priključenja. HERA obavlja nadzor tarifnih sustava i naknada, pristupa mreži i kvalitete usluga energetske subjekata. Zbog velikog broja energetske subjekata koji obavljaju djelatnost distribucije plina HERA ima značajnu ulogu u organizaciji tržišta prirodnog plina i utvrđuje naknade za priključak na transportnu i distribucijsku mrežu te povećanje priključne snage, pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinovodnom sustavu, pristup skladištenju prirodnog plina, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama u plinovodnom sustavu.

Državni inspektorat obavlja inspekcijski nadzor nad provedbom zakona i podzakonskih propisa, nadzor zakonitosti obavljanja energetske djelatnosti, kao i nadzor nad primjenom tehničke regulative i sigurnosnih standarda.

Hrvatski operator tržišta energije (HROTE) donosi Pravila djelovanja tržišta električne energije i organiziranje tržišta, predlaganje mjera za unapređenje tržišta, evidentiranje ugovornih obveza između tržišnih sudionika, vođenje evidencije povlaštenih kupaca i registra povlaštenih proizvođača. HROTE obračunava energiju uravnoteženja i izrađuje tržišni plan za dan unaprijed. HROTE sklapa ugovore s povlaštenim proizvođačima koji imaju pravo na poticajnu cijenu i s opskrbljivačima radi osiguranja minimalnog udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Također obračunava, prikuplja i raspodjeljuje sredstva prikupljena od naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije na povlaštene proizvođače.

II. c. Državne potpore industriji ugljena

Republika Hrvatska nema vlastitu proizvodnju ugljena nakon 1999. godine te se, u skladu s time, ne dodjeljuju državne potpore. Cjelokupna potrošnja ugljena u Hrvatskoj pokrivena je uvozom. Smeđi ugljen i lignit uglavnom se uvozi iz Bosne i Hercegovine, a manji dio iz Češke Republike. Kameni ugljen nabavlja se na međunarodnom tržištu od najvećih svjetskih izvoznika kamenog ugljena.

II. d. Obnovljivi izvori energije

U zakonodavnom okviru, kojeg čine Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04) i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04), te strateškim dokumentima razvitka energetske sektora u Republici Hrvatskoj (Strategija energetske razvitka Republike Hrvatske - NN 38/02, Nacionalni energetske programi) korištenje obnovljivih izvora energije utvrđeno je, u skladu s postojećim stanjem energetske sektora i razvojnim opredjeljenjem, kao poseban interes Republike Hrvatske.

Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN 107/03) osnovan je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost kojim se sufinanciraju programi, projekti i

aktivnosti u području zaštite okoliša, obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti, te su utvrđeni uvjeti njegova poslovanja.

Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije

Zakonodavni okvir za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj usklađen je s pravnom stečevinom EU, a čine ga Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04) i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04) te prateći provedbeni propisi.

Tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07) i Uredbom o naknadi za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07) utvrđeni su mehanizmi prikupljanja sredstava i poticanja, temeljeni na cjenovnom pristupu, za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije.

Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče (NN 33/07) utvrđen je cilj nacionalne politike u području obnovljivih izvora energije te se propisuje minimalni udio obnovljivih izvora energije koji su energetske subjekti za opskrbu obvezni preuzeti u strukturi energije koju nude krajnjim kupcima.

Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 67/07) određuju se obnovljivi izvori energije koji se koriste za proizvodnju energije, uvjeti i mogućnost njihova korištenja, uključujući planiranje, administrativne postupke, registar projekata obnovljivih izvora energije, te druga pitanja od značaja za korištenje obnovljivih izvora energije.

Pravilnikom o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije (NN 67/07) propisuju se vrste postrojenja s obzirom na primjenu specifične tehnologije koja koristi obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije, a koja mogu steći status povlaštenog proizvođača.

Ovim podzakonskim aktima predviđeno je poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora (solarna energija, energija vjetra i biomase, geotermička energija i energija vodotoka – male hidroelektrane snage do 10 MW) u iznosu 5,8% ukupne potrošnje električne energije do kraja 2010. godine, što predstavlja 1140 GWh. Hidroelektrane snage veće od 10 MW utvrđene su kao obnovljivi izvori energije, odnosno povlaštene proizvođači koji su po svim energetskim pokazateljima u području obnovljivih izvora energije statistički relevantni, ali ne mogu steći pravo na poticajnu cijenu.

S obzirom da proizvodnja električne energije iz velikih hidroelektrana varira iz godine u godinu, najbolji način za usporedbu udjela električne energije iz obnovljivih izvora energije između referentne i ciljane godine je izračun desetogodišnjeg (1996-2005) prosjeka proizvodnje koji iznosi 6092 GWh.

U izračunu za ciljnu godinu koriste se slijedeće pretpostavke:

- Proizvodnja električne energije iz velikih hidroelektrana u 2010. godini iznosit će 6092 GWh,
- Proizvodnja električne energije iz poticanih obnovljivih izvora energije u 2010. godini iznosit će 1140 GWh,

- Proizvodnja električne energije iz nove velike hidroelektrane Lešće u 2010. godini iznosit će 90 GWh.

Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora povećava se sa 6092GWh na 7322GWh, što je povećanje od 20% u odnosu na sadašnje stanje.

Uz prosječnu stopu rasta bruto potrošnje električne energije od 3%, bruto potrošnja u 2010. godini iznosit će 20350GWh. Pod tim uvjetima udio proizvodnje obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne energije povećava se s 34,7% (2005.) na 36,0% (2010.), odnosno za 1,3 postotnih poena.

HEP-Operator prijenosnog sustava d.o.o. i HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. u postupku su izdavanja suglasnosti za priključenje vjetroelektrana ukupne instalirane snage oko 360 MW.

Biogoriva

Zakonom o energiji definirano je biogorivo te se propisuje proizvodnja biogoriva i transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom kao energetska djelatnost.

Uredbom o kakvoći biogoriva (NN 141/05) propisan je nacionalni indikativni cilj od 5,75% udjela biogoriva u ukupnoj godišnjoj potrošnji benzina i dizelskog goriva koje je potrebno ostvariti do 31. prosinca 2010. godine, biogoriva koja se stavljaju u promet na domaćem tržištu, granične vrijednosti značajki kakvoće biogoriva i propisane norme, informiranje javnosti o raspoloživosti biogoriva i drugih obnovljivih goriva, te obveza označavanja biogoriva koja su umiješana u derivate mineralnih ulja s više od 5% metilnog estera ili 5% bioetanol.

U svrhu ostvarenja nacionalnog indikativnog cilja Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku kojom se određuje godišnji postotak biogoriva u ukupnom udjelu energetske potrošnje goriva u 2007. godini (NN 43/07) koji se stavlja u promet na domaće tržište, a koji iznosi 0,9%, što predstavlja ekvivalent od 22.000 tona biodizela ili drugog biogoriva.

U svibnju 2006. godine započela je proizvodnja biodizela kapaciteta 20.000 tona godišnje u Ozlju i manjeg kapaciteta u Virovitici. Planira se izgradnja novih pogona za proizvodnju biodizela i etanola.

Administrativna sposobnost

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) nadzire provedbu i ispunjavanje utvrđenih ciljeva za obnovljive izvore energije i kogeneraciju, Operator sustava nadležan je za priključivanje i preuzimanje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, Hrvatska energetska regulatorna agencija nadležna je za izdavanje energetske dozvole i statusa povlaštenih proizvođača, a Hrvatski operator tržišta energije za prikupljanje i raspodjelu poticajnih sredstava te sklapanje ugovora o otkupu električne energije s povlaštenim proizvođačima koji su ostvarili pravo na poticaj.

MGRIP je u okviru obnovljivih izvora energije nadležno za planiranje i provođenje energetske politike, propisa i mjera za biogoriva. Ministarstvo zaštite okoliša, graditeljstva i prostornog uređenja je odgovorno za planiranje i provođenje politike i mjera za ublaženje klimatskih promjena i kakvoću goriva. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog

gospodarstva je zaduženo za izgradnju kapaciteta i provođenje programa u poljoprivredi i šumarstvu. Ministarstvo financija zaduženo je za fiskalnu politiku. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost zadužen je za financijsko poticanje projekata i programa u području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti.

Postojeći administrativni kapaciteti nadležnog Odsjeka za obnovljive izvore energije i energetska učinkovitost unutar Uprave za energetiku i rudarstvo MGRIP-a nisu dostatni za ispunjavanje svih obveza u skladu s rastućim opsegom poslova u području obnovljivih izvora energije.

II. e. Energetska učinkovitost

U zakonodavnom okviru, kojeg čine Zakon o energiji (NN 68/01 i 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04) i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04), te strateškim dokumentima razvitka energetske djelatnosti u Republici Hrvatskoj (Strategija energetske djelatnosti Republike Hrvatske - NN 38/02, Nacionalni energetski programi) učinkovito korištenje energije i kogeneracija utvrđeni su, u skladu s postojećim stanjem energetske djelatnosti i razvojnim opredjeljenjem, kao poseban interes Republike Hrvatske.

Program za učinkovito korištenje energije na nacionalnoj razini priprema Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, a na lokalnoj razini nadležna tijela područne (regionalne) i lokalne samouprave. Programi sadrže poticajne mjere za učinkovito korištenje energije putem slijedećih aktivnosti: obrazovanja, obavješćivanja, energetske savjeta, izdavanja energetske publikacije i ostalo.

Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (NN 107/03) osnovan je Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost kojim se sufinanciraju programi, projekti i aktivnosti u području zaštite okoliša, obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti, te su utvrđeni uvjeti njegova poslovanja.

Kogeneracija

Kogeneracijski sektor u Republici Hrvatskoj razvijao se prateći rastuće potrebe za toplinom i procesnom parom u industriji te rast toplinskog konzuma u sustavima područnog grijanja. Današnja ukupna proizvodnja električne energije u kogeneracijskim postrojenjima na razini je 2600 GWh godišnje, od čega se približno 1800 GWh može smatrati kogeneracijskom električnom energijom, prema kriterijima utvrđenima u Dodatku II. Direktive 2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o unapređenju kogeneracije na temelju potrošnje korisne topline na unutrašnjem tržištu energije kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 92/42/EEZ. Slijedom toga udio kogeneracijske električne energije u proizvodnji približno iznosi 13,5%, a u ukupnoj potrošnji električne energije približno iznosi 10,6%. Udio kogeneracijskih postrojenja u proizvodnji pare i vrele vode za industrijske i ogrijevne potrebe veći je od 70%. S više od 700 MWe instaliranih kapaciteta za proizvodnju električne energije (javne toplane 494 MWe, industrijske kogeneracije 219 MWe) kogeneracijska postrojenja predstavljaju oko 16% ukupnih proizvodnih kapaciteta u elektroenergetskom sustavu Hrvatske.

Zakonodavni okvir za kogeneraciju u Hrvatskoj usklađen je s pravnom stečevinom EU, a čine ga Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04) i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04) te prateći provedbeni propisi. Tarifnim

sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07) i Uredbom o naknadi za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07) utvrđeni su mehanizmi prikupljanja sredstava i poticanja, temeljeni na cjenovnom pristupu, za proizvođače električne energije iz kogeneracije.

Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče (NN 33/07) utvrđen je cilj nacionalne politike u području proizvodnje električne energije iz kogeneracije te se propisuje minimalni udio kogeneracije s pravom na poticaje koji su energetske subjekti za opskrbu obvezni preuzeti u strukturi energije koju nude krajnjim kupcima.

Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 67/07) određuju se kriteriji, uvjeti i mogućnosti korištenja kogeneracijskih postrojenja, uključujući planiranje, administrativne postupke, registar projekata kogeneracije, te druga pitanja od značaja za korištenje kogeneracije.

Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije (NN 67/07) propisuje način stjecanja statusa povlaštenog proizvođača kao i kriterije za visokoučinkovitu kogeneraciju sukladno Direktivi 2004/8/EZ i Odluci Komisije 2007/74/EZ od 21. prosinca 2006. koja utvrđuje usklađene referentne vrijednosti učinkovitosti za razdvojenu proizvodnju električne i toplinske energije u primjeni Direktive 2004/8/EZ.

Ovim podzakonskim aktima predviđa se poticanje proizvodnje električne energije od 400 GWh u 2010. godini što će predstavljati oko 2% visokoučinkovite kogeneracije koja se potiče u strukturi ukupne potrošnje električne energije do kraja 2010. godine.

Označavanje energetske učinkovitosti

Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04) propisuje obavezno označavanje energetske učinkovitosti proizvoda koji za svoj rad troše energiju. Pravilnikom o označavanju energetske učinkovitosti kućanskih uređaja (NN 133/05) uspostavljen je sustav označavanja energetske učinkovitosti hladnjaka, ledenica i njihovih kombinacija, perilica rublja, sušilica rublja i njihovih kombinacija, perilica posuđa, pećnica, izvora svjetlosti, klimatizacijskih uređaja.

Ekodizajn

Na temelju Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti (NN 158/03) doneseni su propisi sukladno provedbenim direktivama za zahtjeve ekodizajna za proizvode koji troše energiju - Pravilnik o zahtjevima za stupnjeve djelovanja novih toplovodnih kotlova na tekuće i plinovito gorivo (NN 135/05) i Pravilnik o zahtjevima za energetske učinkovitost kućanskih električnih hladnjaka, ledenica i njihovih kombinacija (NN 135/05).

Energetska učinkovitost u zgradarstvu

Zakonom o gradnji (NN 175/03 i 100/04) i pripadajućim podzakonskim aktom Tehničkim propisom o uštedi toplinske energije i toplinskoj zaštiti u zgradama (NN 79/05) utvrđuju se minimalni zahtjevi energetske svojstava novih zgrada. Pravilnikom o zahtjevima za stupnjeve djelovanja novih toplovodnih kotlova na tekuće i plinovito gorivo (NN 135/05)

propisuju se zahtjevi za stupnjeve djelovanja novih toplovodnih kotlova na tekuće i plinovito gorivo od 4 kW do 400 kW, uređuje se dodjela znaka za energetske učinkovitost, te propisuje postupak za ocjenu sukladnosti.

Energetske usluge i neposredna potrošnja energije

U kontekstu energetske usluga i neposredne potrošnje energije Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04) naznačuje učinkovito korištenje energije kao nacionalni interes, propisuje donošenje Programa za učinkovito korištenje energije, obvezu energetske subjekata da najmanje jednom godišnje informiraju kupce o kretanjima i značajkama korištenja energije i potiču kupce prema učinkovitom korištenju energije te poticanje mehanizama za poboljšanje energetske učinkovitosti i upravljanja potrošnjom kod Tarifnih sustava. Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04) propisuje promociju učinkovitog i racionalnog korištenja energije, objavljivanje obavijesti i podataka o energetske učinkovitosti i korištenju energije i obvezu energetske subjekata za dostavu traženih podataka, izvješća i druge dokumentacije u skladu sa zahtjevom Hrvatske energetske regulatorne agencije. Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom (NN 42/05) propisuje upotrebu mjerenja i naplate na temelju utroška.

S ciljem razvoja tržišta projekata energetske učinkovitosti, a posebno energetske usluga i neposredne potrošnje osnovano je trgovačko društvo HEP-ESCO d.o.o. te posebna jedinica za projekte energetske učinkovitosti u HBOR-u. Provodi se projekt poticanja energetske učinkovitosti, a ustrojava se i mreža lokalnih/regionalnih agencija energetske učinkovitosti i kutaka energetske učinkovitosti u okviru međunarodnog projekta "Poticanje energetske efikasnosti", kao i u sklopu programa "Inteligentna energija u Europi".

Inteligentna energija u Europi

Republika Hrvatska sudjeluje u programu Zajednice "Inteligentna energija u Europi" na temelju Zakona o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Hrvatske i Europske zajednice o sudjelovanju Hrvatske u višegodišnjem programu Zajednice u području energije: "Inteligentna energija u Europi" (2003. – 2006.) (NN-MU 9/06). Nastavak sudjelovanja u navedenom programu potvrdila je i Vlada Republike Hrvatske u veljači 2007. godine Zaključkom o određivanju prioriteta programa Europske zajednice za koje će Republika Hrvatska pokrenuti postupak pristupanja. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je kao središnje tijelo nadležno za koordinaciju i promociju programa organiziralo i Nacionalni info dan Programa za natječajni ciklus za 2006. i 2007. godinu, te sudjeluje u radu Odbora za program Zajednice "Inteligentna energija u Europi".

Administrativna sposobnost

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) nadležno je za izradu propisa iz područja označavanja energetske učinkovitosti, a Državni inspektorat za inspeksijski nadzor.

Za područje energetske značajki zgrada nadležno je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, osim u dijelu koji se odnosi na kontrolu kotlova i sustava za kondicioniranje zraka u zgradama za koji je nadležan MGRIP.

MGRIP prati gospodarenje energijom, inicira, podupire i prati programe energetske učinkovitosti te pokriva razvoj zakonodavnog okvira koji obuhvaća energetske učinkovitost i ekodizajn. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost zadužen je za financijsko poticanje projekata i programa u području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti.

Postojeći administrativni kapaciteti nadležnog Odsjeka za obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost unutar Uprave za energetiku i rudarstvo MGRIP-a nisu dostatni za ispunjavanje obveza u skladu rastućim s opsegom poslova u području energetske učinkovitosti.

II. f. Nuklearna sigurnost

Nuklearna sigurnost

Područje nuklearne sigurnosti regulirano je Zakonom o nuklearnoj sigurnosti (NN 173/03) i pravilnicima donesenima na temelju tog Zakona:

- Pravilnik o obavljanju nuklearne djelatnosti (NN 74/06),
- Pravilnik o posebnim uvjetima koje mora ispunjavati stručna organizacija za obavljanje određenih poslova iz područja nuklearne sigurnosti (NN 74/06),
- Pravilnik o kontroli nuklearnog materijala i posebne opreme (NN 74/06).

Republika Hrvatska stranka je sljedećih višestranih i dvostranih ugovora, koje provodi Državni zavod za nuklearnu sigurnost (DZNS) kao nadležno tijelo na temelju zakona o potvrđivanju ili odluka Vlade Republike Hrvatske:

- Ugovor o neširenju nuklearnog oružja (NN–MU 12/93 i 5/01),
- Sporazum između Republike Hrvatske i IAEA o primjeni garancija u svezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja (NN–MU 13/94),
- Dodatni protokol uz Sporazum između Republike Hrvatske i IAEA o primjeni garancija u svezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja (NN–MU 7/00),
- Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (NN–MU 12/93 i 5/01) i Izmjene i dopune Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (NN–MU 5/06),
- Konvencija o nuklearnoj sigurnosti (NN–MU 13/95),
- Zajednička konvencija o sigurnosti zbrinjavanja istrošenog goriva i sigurnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada (NN–MU 3/99),
- Konvencija o ranom izvješćivanju o nuklearnoj nesreći (NN–MU 12/93 i 1/06),
- Konvencija o pomoći u slučaju nuklearne nesreće ili radiološke opasnosti (NN–MU 12/93 i 1/06),
- Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearnu štetu (NN–MU 12/93 i 1/06),
- Zajednički protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije (NN–MU 12/93),

- Revidirani dodatni sporazum o pružanju tehničke pomoći Vladi Republike Hrvatske od strane IAEA (NN–MU 9/97),
- Sporazum između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pravodobnoj razmjeni informacija u slučaju radiološke opasnosti (NN–MU 9/98),
- Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske o pravodobnoj razmjeni informacija u slučaju radiološke opasnosti (NN–MU 11/99),
- Konvencija o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih pokusa (NN–MU 1/01).

Razgradnja i zbrinjavanje radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva NE Krško

Vlada Republike Hrvatske sukladno Međudržavnom sporazumu između Republike Hrvatske i Republike Slovenije u potpunosti prihvaća obvezu razgradnje NE Krško te odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva kao zajedničku obvezu ugovornih stranaka.

Sukladno Sporazumu, kao ugovorna stranka spremna je financirati polovicu svih aktivnosti u svezi s razgradnjom i odlaganjem cjelokupnog radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva nastalog tijekom pogona i razgradnje NE Krško prema "Programu razgradnje Nuklearne elektrane Krško i odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva".

S ciljem osiguranja sredstava za financiranje troškova za sve aktivnosti u svezi s razgradnjom i odlaganjem radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva nastalog tijekom pogona i razgradnje NE Krško i osiguranja redovitog uplaćivanja sredstava u iznosu predviđenom u odobrenom programu, Vlada Republike Hrvatske u travnju 2006. godine donijela je Uredbu o načinu uplate sredstava za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško (NN 50/06).

Ovom Uredbom uređuje se način uplate sredstava za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva NE Krško. Obveznik uplate sredstava na račun je Hrvatska elektroprivreda d.d., a sredstvima upravlja Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

Na račun će se sredstva uplaćivati do otvaranja računa Fonda za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva NE Krško, sukladno Zakonu o Fondu, nakon čega će uplaćena sredstva biti prenijeta na račun Fonda. Sredstva se mogu koristiti kao početna sredstva za rad Fonda i u druge svrhe određene Zakonom o Fondu.

Administrativna sposobnost

Nadležno tijelo u Republici Hrvatskoj za područje nuklearne sigurnosti je Državni zavod za nuklearnu sigurnost (DZNS), osnovan na temelju Zakona o nuklearnoj sigurnosti, koji je započeo s radom u lipnju 2005. godine. DZNS je neovisno tijelo državne uprave nadležno za sva pitanja sigurnog korištenja nuklearne energije i tehnologije, kontrolu objekata u kojima se obavlja nuklearna djelatnost, kontrolu nuklearnog materijala i posebne opreme te za stručna pitanja pripravnosti za slučaj nuklearne nesreće, nedozvoljenog prometa nuklearnog materijala, neširenja nuklearnog oružja, kao i za međunarodnu suradnju u tim područjima (regulatorno tijelo).

DZNS također provodi aktivnosti iz svoje nadležnosti na temelju Zakona o odgovornosti za nuklearnu štetu (NN 143/98) i Pomorskog zakonika (NN 181/04). U skladu s Pomorskim zakonikom, DZNS daje prethodno mišljenje prije odobrenja za uplovljavanje nuklearnog broda (ratnog i/ili civilnog) u unutarnje morske vode i/ili luke Republike Hrvatske. Također, DZNS daje stručnu ocjenu dokumentacije o sigurnosti nuklearnog postrojenja na nuklearnom brodu (ratnom i/ili civilnom) i određuje posebni program ispitivanja (mjerjenja) sadržaja radioaktivnih tvari u okolini nuklearnog broda u svrhu nadzora nuklearne sigurnosti.

Razdioba nadležnosti na području nuklearne energije, nuklearne sigurnosti te zaštite od zračenja između DZNS-a, Državnog zavoda za zaštitu od zračenja, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva jasno je određena zakonskim propisima.

II. g. Zaštita od zračenja

Propisi iz područja zaštite od zračenja u Republici Hrvatskoj u velikoj mjeri usklađeni su s pravnom stečevinom EU.

Ovo područje regulirano je Zakonom o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i sigurnosti izvora ionizirajućeg zračenja (NN 64/06) i slijedećim pravilnicima donesenima na temelju Zakona:

- Pravilnik o granicama izlaganja ionizirajućem zračenju te o uvjetima izlaganja u posebnim okolnostima i za provedbe intervencija u izvanrednom događaju (NN 125/06)
- Pravilnik o uvjetima i mjerama zaštite od ionizirajućeg zračenja za obavljanje djelatnosti s rendgenskim uređajima, akceleratorima i drugim uređajima koji proizvode ionizirajuće zračenje (NN 125/06)
- Pravilnik o uvjetima i mjerama zaštite od ionizirajućeg zračenja za obavljanje djelatnosti s radioaktivnim izvorima (NN 125/06)
- Pravilnik o uvjetima za primjenu izvora ionizirajućeg zračenja u medicini i stomatologiji (NN 125/06)
- Pravilnik o popisu djelatnosti, uvjetima i načinu izdavanja te rokovima važenja odobrenja za djelatnost s izvorima ionizirajućeg zračenja i za korištenje izvora ionizirajućeg zračenja (NN 125/06)
- Pravilnik o zdravstvenim uvjetima za rad s izvorima ionizirajućeg zračenja, te mjerilima, sadržaju, načinu i rokovima čuvanja podataka o zdravstvenim pregledima osoba koje rade i izvorima ionizirajućeg zračenja (NN 1/05)
- Pravilnik o uvjetima za davanje ovlaštenja pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite od ionizirajućeg zračenja (NN 44/05)
- Pravilnik o uvjetima, načinu, mjestima i rokovima sustavnih ispitivanja ionizirajućeg zračenja te vrsta i aktivnosti radioaktivnih tvari u okolišu (NN 86/00)
- Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručne naobrazbe osoba koje obavljaju djelatnosti s izvorima ionizirajućeg zračenja (NN 67/00)
- Pravilnik o načinu i rokovima provedbe neposrednog nadzora nad izvorima ionizirajućeg zračenja, načinu mjerenja ozračenja djelatnika i bolesnika koji su izloženi ionizirajućim zračenjima, vođenju i sadržaju evidencija i registra te načinu izvješćivanja u vezi s tim zračenjima (NN 63/00).

Pojedina pitanja regulirana su i Zakonom o sanitarnoj inspekciji (NN 27/99), Zakonom o prijevozu opasnih tvari (NN 97/93, 34/95 i 151/03) i Zakonom o hrani (NN 117/03, 130/03, 48/04 i 85/06), odnosno pravilnicima donesenima na temelju navedenih Zakona. Posebno je značajan Pravilnik o toksinima, metalima, metaloidima te drugim štetnim tvarima koje se mogu nalaziti u hrani (NN 16/05), odredbama kojeg su propisane najviše dopuštene količine u hrani akumulirane radioaktivnosti u obliku ^{134}Ce i ^{137}Ce .

Vezano uz odredbe članka 33. Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (Ugovora o Euratomu), kojim je propisano da država članica mora osigurati pridržavanje osnovnih standarda i poduzeti potrebne mjere vezano uz izobrazbu o primjeni mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja, propisi koji reguliraju područje zaštite od zračenja su usklađeni s osnovnim sigurnosnim standardima, a dopunska izobrazba za sve izložene radnike zakonska je obveza koja se sustavno provodi od 1999. godine.

Vezano uz članak 35. Ugovora o Euratomu, o obvezi provedbe monitoringa okoliša obzirom na vrstu i aktivnost radioaktivnih tvari, u Hrvatskoj se kontinuirano od 1959. godine provodi sustavno ispitivanje i praćenje ionizirajućeg zračenja u okolišu i to vrste i aktivnosti radioaktivnih tvari u zraku, tlu, moru, rijekama, jezerima, podzemnim vodama, krutim i tekućim oborinama, vodi za piće, hrani, životinjskoj hrani, predmetima za opću uporabu te stambenim i radnim prostorijama.

Vezano uz članak 37. Ugovora o Euratomu, o obvezi dostavljanja Komisiji plana zbrinjavanja radioaktivnog otpada radi procjene može li provedba takvog plana dovesti do radioaktivnog onečišćenja okoliša druge države članice, Hrvatska ima inventar radioaktivnog otpada, odnosno izvora koji se više ne koriste, koji na zahtjev može dostaviti Europskoj komisiji.

Odredbe propisa vezanih uz izvoz poljoprivrednih proizvoda podrijetlom iz trećih zemalja nakon nuklearne nesreće u nuklearnoj elektrani u Černobilu djelomično su usklađene kroz gore spomenuti Pravilnik.

U nacionalno zakonodavstvo nisu prenesene Direktiva Vijeća 92/3/Euratom od 3. veljače 1992. o načinu provedbe nadzora nad pošiljkama radioaktivnog otpada među zemljama članicama EU te u i iz Zajednice, Uredba Vijeća (Euratom) br. 1493/93 od 8. lipnja 1993. o pravilima i procedurama prijevoza pošiljki radioaktivnih materijala između država članica Europske unije, Odluka Vijeća 87/600/Euratom od 14. prosinca 1987. o sustavu rane razmjene informacija u slučaju radiološke opasnosti i Direktiva Vijeća 89/618/Euratom od 27. studenog 1989. o informiranju javnosti o mjerama za zaštitu zdravlja i ostalim aktivnostima koje se provode u slučaju radiološke opasnosti.

Administrativna sposobnost

U Republici Hrvatskoj uspostavljen je institucionalni okvir za provedbu zakonodavstva iz područja zaštite od zračenja. To su Državni zavod za zaštitu od zračenja (DZZZ) te Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (MZSS). DZZZ središnje je tijelo državne uprave nadležno za upravne i stručne poslove iz područja zaštite od ionizirajućeg zračenja, dok MZSS obavlja sanitarni nadzor nad izvorima ionizirajućih zračenja. MZSS nadzor obavlja putem Uprave za sanitarnu inspekciju.

Za obavljanje stručnih poslova zaštite od ionizirajućeg zračenja kao stručne tehničke servise DZZZ je ovlastio tri pravne osobe: Institut Ruđer Bošković, Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada te Ekoteh dozimetrija d.o.o.

III. USKLAĐIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM STEČEVINOM EU

Zakonodavstvo Republike Hrvatske koje uređuje područja obuhvaćena poglavljem 15. "Energetika" u značajnoj je mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU.

U Hrvatskoj postoji institucionalni okvir potreban za provedbu pravne stečevine u ovom poglavlju, no potrebno je njegovo dodatno jačanje.

S ciljem postizanja pune i učinkovite primjene pravne stečevine Hrvatska će nastaviti s daljnjim usklađivanjem zakonodavstva i jačanjem svoje administrativne sposobnosti. Aktivnosti i mjere koje Hrvatska u tom smislu planira poduzeti opisane su u nastavku stajališta, a njihov pregled prikazan je u Prilogu 1.

III. a. Ugljikovodici

Nafta i naftni derivati

S ciljem povećanja sigurnosti opskrbe, Vlada Republike Hrvatske će do kraja 2007. godine donijeti Plan intervencije u slučaju poremećaja na domaćem tržištu radi neočekivanog ili neprekidnog manjka nafte i naftnih derivata, neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti države, velikih prirodnih nepogoda, tehnoloških katastrofa ili neočekivanog i visokog rasta cijena nafte i naftnih derivata na svjetskom tržištu, u skladu s Direktivom Vijeća 73/238/EEZ od 24. srpnja 1973. o mjerama za ublažavanje teškoća u opskrbi sirovom naftom i naftnim derivatima.

Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva će do kraja 2007. godine pravilnikom propisati sadržaj i način dostave podataka o uvozu nafte i naftnih derivata koji se odnose na količinu, porijeklo, cijenu i kakvoću podataka o cijenama naftnih derivata, podataka o planiranim ili započetim investicijskim projektima, kao i podataka o postrojenju u slučaju izlaska iz pogona, u skladu s Odlukom Vijeća 1999/280/EZ od 22. travnja 1999. u svezi sa postupkom Zajednice za obavještanje i savjetovanje o cijeni opskrbe sirovom naftom i naftnim derivatima i Uredbom Vijeća (EZ) br. 2964/95 od 20. prosinca 1995. o prijavljivanju uvoza i isporuke sirove nafte u Zajednici.

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem za potpunu primjenu Direktive Vijeća 68/414/EEZ od 20. prosinca 1968. o uvođenju obveze za države članice EEZ-a o održavanju minimalnih zaliha sirove nafte i/ili naftnih derivata izmijenjene Direktivom Vijeća 98/93/EZ vezano uz formiranje i čuvanje obveznih zaliha sirove nafte i naftnih derivata do 31. srpnja 2012. godine.

Obrazloženje: Prijelazno razdoblje traži se zbog osiguranja potrebnih financijskih sredstava i vremena potrebnog za izgradnju spremnika. Procjenjuje se da će do 2012. godine za stvaranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata u količini koja odgovara 90-dnevnoj potrošnji biti potrebno osigurati oko 400 milijuna EUR (3 milijarde HRK), uz pretpostavku da se dio obveznih zaliha čuva u sirovoj nafti.

Prosječna dnevna potrošnja naftnih derivata koji su predmet obveznih zaliha u Hrvatskoj iznosi između 9 i 10 tisuća tona. Pritom na godišnjoj razini potrošnja benzina stagnira, dok se potrošnja dizela povećava. Potrošnja loživog ulja ovisna je o oštini zime i hidrološkim prilikama.

Važna činjenica zbog koje je potrebna odgoda pune primjene Direktive Vijeća 68/414/EEZ izmijenjene Direktivom Vijeća 98/93/EZ je i vrlo visoka cijena nafte i naftnih derivata, što otežava prikupljanje potrebnih financijskih sredstva kroz cijenu derivata bez da se ugrozi standard građana i poslovanje gospodarskih subjekata.

Sljedeća tablica prikazuje planiranu dinamiku stvaranja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata u količini koja odgovara 90-dnevnoj potrošnji do 2012. godine.

Planirana dinamika stvaranja 90-dnevnih obveznih zaliha nafte i naftnih derivata

Godina		2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Domaća potrošnja (tisuće tona)		3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Količina obveznih zaliha koje čuva Agencija	dani	40	50	60	70	80	90
	tone	356.000	480.000	575.000	671.000	767.000	863.000
Količina obveznih zaliha koje čuvaju naftne kompanije	dani	20	15	10	5	0	0
	tone	178.000	144.000	96.000	48.000	0	0
Ukupna količina obveznih zaliha	dani	60	65	70	75	80	90
	tone	534.000	624.000	671.000	719.000	767.000	863.000

Pored velikih ulaganja u nabavu sirove nafte i naftnih derivata, osiguranje 90-dnevnih obveznih zaliha nameće i značajna ulaganja u izgradnju novih spremnika. Preliminarne analize pokazuju da Hrvatska trenutačno ne raspolaže sa značajnijim kapacitetima koji bi se mogli namjenski koristiti za potrebe skladištenja obveznih zaliha. Stoga je do 2012. godine potrebno izgraditi oko 1,1 milijun m³ rezervoarskog prostora. Procjenjuje se da je do 2012. godine u izgradnju spremnika/terminala za potrebe obveznih zaliha koje bi se čuvale u sirovoj nafti i derivatima potrebno ukupno uložiti oko 200 milijuna EUR (1,5 milijardi HRK).

Iako Hrvatska ima razvijenu naftnu industriju te prateću inženjersku i građevinsko/montažersku operativu, izgradnja 1,1 milijun m³ novoga rezervoarskog prostora za Hrvatsku je vrlo opsežan i složen projekt jer je riječ o gotovo istovremenoj izgradnji na različitim lokacijama. Za sve lokacije potrebno je prethodno provesti opsežne pripreme i zahtjevan postupak procjene utjecaja na okoliš. Stoga je razdoblje do 2012. godina ocijenjeno kao minimalno da bi se s financijskog, ekonomskog i tehničkog stajališta te stajališta zaštite okoliša kvalitetno realizirao projekt stvaranja 90-dnevnih obveznih zaliha u Hrvatskoj.

Do 31. prosinca 2007. godine Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata izradit će detaljan program aktivnosti s ciljem osiguranja 90-dnevnih zaliha do 31. srpnja 2012. godine.

Istraživanje i eksploatacija ugljikovodika

Zakonodavstvo Republike Hrvatske koje uređuje istraživanje i eksploataciju ugljikovodika nije u potpunosti usklađeno s Direktivom 94/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika.

U proceduru je upućen Nacrt strategije gospodarenja mineralnim sirovinama Republike Hrvatske kojom je, između ostalog, definirana strategija istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na području Republike Hrvatske. Strategija će se usvojiti tijekom 2008. godine.

Hrvatska priprema novi Rudarski zakonik koji će u potpunosti uvažiti i usvojiti relevantne odredbe pravne stečevine, uključujući i Direktivu 94/22/EZ, u pogledu uvjeta za odobrenje istraživanja ugljikovodika, odobrenje eksploatacijskog polja ugljikovodika, i dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova eksploatacije ugljikovodika. Novi Rudarski zakonik bit će usvojen do 31. prosinca 2008. godine.

Administrativna sposobnost

Republika Hrvatska će do pristupanja u članstvo EU nastaviti kontinuirano jačati administrativne kapacitete s ciljem provedbe svih obveza koje proizlaze iz pravne stečevine EU vezane uz ugljikovodike.

U Hrvatskoj agenciji za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata predviđa se zapošljavanje ukupno 12 djelatnika.

III. b. Unutarnje energetske tržište

Električna energija

Sigurnost opskrbe

Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu je u velikoj mjeri prenesena u nacionalno zakonodavstvo. Prema Zakonu o energiji definirana je Strategija energetskeg razvitka, koja je operacionalizirana Programom provedbe Strategije. Na temelju tog Programa, Vlada Republike Hrvatske donosi dugoročne i godišnje energetske bilance.

Sukladno Zakonu o tržištu električne energije uređena je izgradnja objekata za proizvodnju električne energije primjenom postupka odobrenja (autorizacije) i postupka javnog natječaja.

U vezi primjene Uredbe (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, Republika Hrvatska postavlja zahtjev za rezervacijom prekograničnog prijenosnog kapaciteta u uvoznom smjeru za potrebe domaćih kupaca u iznosu od ukupno 1000 MW na svim granicama do 31. prosinca 2018. godine.

Obrazloženje: Hrvatski elektroenergetski sustav razvijao se u prošlosti kao integralni dio elektroenergetskog sustava bivše Jugoslavije. Elektroenergetski sustav Jugoslavije bio je u potpunosti uravnotežen, odnosno ukupna potrošnja električne energije pokrivala se iz

produktivnih kapaciteta na teritoriju Jugoslavije. Elektroenergetski sustavi pojedinih republika u Jugoslaviji nisu bili pojedinačno uravnoteženi u pogledu potrošnje i proizvodnje električne energije. Proizvodni kapaciteti gradili su se na lokacijama gdje je postojala sirovinaska osnovica (ugljen), ali su postojali i neki drugi razlozi za odabir lokacije.

Tako je pravni prednik HEP-a iz Hrvatske do osamdesetih godina za potrebe svojih potrošača financirao izgradnju proizvodnih kapaciteta u drugim republikama kako slijedi:

- NE Krško	350 MW -puštena u pogon 1981. godine u Sloveniji
- TE Tuzla	200 MW -puštena u pogon 1974. godine u BiH
- TE Kakanj	50 MW -puštena u pogon 1976. godine u BiH
- TE Gacko	100 MW -puštena u pogon 1983. godine u BiH
- TE Obrenovac	300 MW -puštena u pogon 1979. godine u Srbiji
UKUPNO	1000 MW

Od ukupno ostvarene potrošnje električne energije u 1985. godini od 13 821 GWh iz proizvodnih kapaciteta lociranih u Hrvatskoj proizvedeno je 8813 GWh ili 63,8%, a iz gore navedenih proizvodnih kapaciteta preuzeto je 5008 GWh ili 36,2%.

U 2005. godini u Hrvatskoj je ostvarena ukupna potrošnja električne energije u iznosu od 17 572 GWh. Od toga je u elektranama lociranim u Hrvatskoj proizvedeno 12 458,9 GWh ili 70,9%, a iz HEP-ovih elektrana lociranih izvan Hrvatske i kupnjom električne energije na tržištu dobavljeno je 5112,9 GWh ili 29,1%. U oba spomenuta slučaja, iako ih dijeli 21 godina, Hrvatska je morala uvesti približno trećinu svojih ukupnih potreba za električnom energijom.

U skladu sa Strategijom energetskeg razvitka Republike Hrvatske, predviđena je gradnja novih proizvodnih objekata u Hrvatskoj. U gradnji su dva objekta, kombi-plinska termoelektrana 100 MW (puštanje u pogon 2009. godine) u Zagrebu i hidroelektrana Lešće 42 MW (puštanje u pogon 2009. godine). Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva izdalo je Odobrenje za izgradnju navedenih proizvodnih objekata sukladno Zakonu o tržištu električne energije. Podzakonskim aktima koji reguliraju područje poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije predviđena je proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora u iznosu 5,8% ukupne potrošnje i proizvodnja električne energije iz kogeneracije u iznosu 2% ukupne potrošnje električne energije do kraja 2010. godine.

U slijedećih desetak godina planira se izgradnja i puštanje u pogon nekoliko proizvodnih objekata. U visokoj fazi pripreme izgradnje je kombi-plinska termoelektrana Sisak 250 MW, a u pripremi je i izgradnja kombi-plinske termoelektrane Osijek 250 MW. Za ove objekte dobivene su lokacijske dozvole i izrađuje se projektna dokumentacija. Priprema se i izgradnja termoelektrane na ugljen Plomin C, instalirane snage 500 MW, te izgradnja oko 360 MW proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora.

Do 2018. godine predviđa se istek velikog dijela ugovornih prava na električnu energiju iz proizvodnih objekata izvan Hrvatske, te je u tom razdoblju zbog sigurnosti opskrbe električnom energijom potrebno osigurati dostatne uvozne prekogranične prijenosne kapacitete.

S obzirom da izgradnja proizvodnih kapaciteta zahtijeva velika financijska ulaganja i vremenski je dugotrajna procjenjuje se da bi Hrvatska tek 2018. godine mogla u zadovoljavajućoj mjeri razviti vlastite proizvodne kapacitete, čime će se osigurati dovoljna sigurnost opskrbe električnom energijom.

Stoga smatramo da se do 2018. godine za potrebe opskrbe kupaca električne energije u Hrvatskoj treba osigurati prednost (mogućnost rezervacije) u korištenju dijela prekograničnih prijenosnih kapaciteta. Osiguranje takve prednosti neophodno je kako bi se evidentan nedostatak električne energije za potrebe domaćih kupaca mogao podmiriti preuzimanjem električne energije na temelju ugovornih prava iz proizvodnih objekata izvan Hrvatske i kupovinom na tržištu električne energije. Ukoliko se to ne bi ostvarilo, narušit će se sigurnost opskrbe kupaca električne energije u Hrvatskoj.

Potreba za takvom rezervacijom prekograničnih kapaciteta još je izraženija s obzirom na činjenicu da je elektroenergetski sustav Hrvatske snažna poveznica sustava srednje i jugoistočne Europe. Stoga postoji povećan interes za korištenje prekograničnih prijenosnih kapaciteta elektroenergetskog sustava Hrvatske zbog tranzita. Hrvatska se ubraja među europske zemlje s najvećim interkonekcijskim prijenosnim kapacitetima koje je razvijala velikim investicijskim ulaganjima radi osiguravanja mogućnosti uvoza električne energije za potrebe domaćih kupaca i sigurnosti opskrbe električnom energijom, odnosno izvoza u slučaju povoljnih hidroloških prilika. Nepostojanje rezervacije prijenosnih prekograničnih kapaciteta za potrebe opskrbe domaćih kupaca u Hrvatskoj korištenjem tih kapaciteta za tranzit, moglo bi uzrokovati negativan utjecaj na sigurnost opskrbe kupaca čiji opskrbljivači bi imali teškoće pri uvozu električne energije, usprkos velikih investicija u kojima su sudjelovali svi potrošači u Hrvatskoj.

Drži se da bi ukupan rezervirani prekogranični kapacitet u uvoznom smjeru za potrebe domaćih kupaca trebao biti 1000 MW, što je manje od 30% ukupnog današnjeg neto prijenosnog kapaciteta ("Net Transfer Capacities" – NTC) na svim granicama do 2018. godine. Preostali prijenosni kapacitet dodjeljivao bi se na temelju tržišnih mehanizama prema Uredbi (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije. Ukupni neto prijenosni kapacitet će se u promatranom razdoblju povećavati, a prvi novi interkonektivni vod bit će dalekovod Ernestinovo-Pecs koji se treba početi graditi ove godine i pustiti u pogon 2010. godine, čime će se povećati dio prijenosnih kapaciteta namijenjen tržištu.

Tržište prirodnog plina

Tržište prirodnog plina uređeno je Zakonom o tržištu plina (NN 40/07), Zakonom o energiji (68/01, 177/04) i Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04), kojima su u velikoj mjeri preuzete odredbe Direktive 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina, Uredbe (EZ) br. 1775/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o uvjetima pristupa plinskom transportnom sustavu i Uredbe Vijeća (EZ) br. 736/96 od 22. travnja 1996. o obavještanju Komisije o investicijskim projektima od interesa za Zajednicu u sektorima nafte, prirodnog plina i električne energije. Potpuno usklađivanje postići će se do kraja 2008. godine donošenjem:

- Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom,
- Pravilnika o organizaciji tržišta prirodnog plina,
- Mrežnih pravila transportnog sustava,
- Mrežnih pravila distribucijskog sustava,
- Pravila korištenja sustava skladišta plina,

- Pravila korištenja terminala za UPP,
- Pravidnika o dostavljanju podataka o investicijskim projektima,
- Tarifnog sustava za transport prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki,
- Tarifnog sustava za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki,
- Tarifnog sustava za skladištenje prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki,
- Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki i Općih uvjeta za opskrbu prirodnim plinom.

Ministarstvo je PLINACRO-u odobrilo Plan razvoja, modernizacije i izgradnje plinskog transportnog sustava RH od 2007. do 2011. u kojemu je predviđena nabava i ugradnja opreme koja će omogućiti funkcioniranje sekundarnog tržišta i razvoj plinske mreže prema jugu Hrvatske, čime će se omogućiti ispunjavanje obaveza iz pravne stečevine EU vezanih uz transportni sustav.

Sigurnost opskrbe

Sigurnost opskrbe prirodnim plinom je Zakonom o tržištu plina uređena u skladu Direktivom Vijeća 2004/67/EZ od 26. travnja 2004. o mjerama za osiguranje sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, a potpuno usklađivanje provest će se usvajanjem podzakonskih propisa do kraja 2008. godine.

Zbog značajnog rasta potrošnje, procjenjuje se da postojeći dobavni kapaciteti neće biti dostatni u razdoblju nakon 2009. godine. Stoga se, a radi osiguranja sigurnosti opskrbe, planira daljnji razvoj dobavnih kapaciteta i to kroz:

- povećanje kapaciteta cjevovoda dobavnog pravca preko Slovenije za 500 mil. m³ - 2010. godine,
- izgradnju dobavnog pravca preko Mađarske – 2012. godine,
- izgradnju UPP terminala – nakon 2012. godine,
- izgradnju dodatnog skladišta – nakon 2010. godine.

Cijena prirodnog plina

Zakonom o tržištu plina stvorena je zakonodavna osnova za postupni razvoj tržišta plina u Republici Hrvatskoj te se predviđa da će se do kraja 2011. godine stvoriti puni preduvjeti za njegovo učinkovito djelovanje.

Zbog kontrole trenutno važećeg monopola INA-e d.d. u opskrbi plinom kao jedinog dobavljača (trenutno postoji samo jedan uvozni dobavni pravac za plin iz Rusije i dobavu plina od Gasproma) te zbog uvođenja novog elementa mjera sigurnosti u cijenu usluge opskrbe plinom, Zakonom je propisana mogućnost intervencije Vlade Republike Hrvatske na tržištu propisivanjem najviše razine cijene plina do 1. kolovoza 2011. godine. Ovakva mogućnost regulacije cijena propisana je prvenstveno zbog zaštite kupaca, posebice kućanstava, od monopolističkog položaja do potpunog razvoja tržišta plina i plinskog gospodarstva u Hrvatskoj.

S obzirom da je plinska mreža trenutno razvijena samo u sjevernom dijelu Hrvatske, nužno je plinificiranje i drugih regija. Zbog toga je jedan od glavnih zadataka dovođenje plina i razvoj sustava distribucije u južnom dijelu Hrvatske (Lika i Dalmacija) te otvaranje novih dobavnih

pravaca kako bi se omogućila dobava potrebnih dodatnih količina plina i omogućio razvoj tržišta kroz konkurenciju u dobavi plina.

Razvoj plinskog sustava u Hrvatskoj je u tijeku i sukladno "Planu razvoja, modernizacije i izgradnje plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske do 2011. godine" provodit će se kroz tri regionalne grupe projekata:

- Plinovodni sustav Like i Dalmacije (magistralni plinovod Bosiljevo – Split – Ploče i regionalni plinovodi Benkovac – Zadar, Šibenik – Drniš – Knin te pripadajući, odvojni plinovodi i mjerno-redukcijske stanice),
- Plinovodni sustav središnje i istočne Hrvatske (magistralni plinovod Slobodnica – Donji Miholjac – Dravaszerdahely/Mađarska s ciljem otvaranja novoga dobavnog pravca; magistralni plinovod Zagreb – Zabok – Rogatec/Slovenija s ciljem povećanja kapaciteta dobave iz postojećeg dobavnog pravca; otvaranje interkonekcije Slobodnica – Bosanski Brod; izgradnja i rekonstrukcija objekata na postojećem plinskom transportnom sustavu),
- Plinovodni sustav Pula – Karlovac (regionalni plinovodi Pula (Vodnjan) – Umag i Kukuljanovo – Omišalj s pripadajućim mjerno-redukcijskim stanicama).

Provedbom Plana ostvarit će se preduvjeti za razvoj plinske mreže na velikom dijelu Hrvatske. U razdoblju do 2011. godine planirana je izgradnja ukupno 660 km 75-barskog plinovoda, 260 km 50-barskog plinovoda i 25 mjerno-redukcijskih stanica.

Zbog razvoja distribucije plina i povećanja broja korisnika, kako domaćinstava, tako i gospodarskih subjekata, nužan je prijelazni period u kojem Vlada Republike Hrvatske može intervenirati određivanjem maksimalne cijene plina do ostvarenja odgovarajuće razine konkurencije i tržišta, ali i kupovne moći domaćinstava kako ne bi izostao interes za šire korištenje plina.

Vezano uz otvaranje tržišta koje će omogućiti punu provedbu Direktive 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina, a istovremeno osiguravajući kontinuitet u opskrbi plinom postojećih i novih područja, za postizanje potpuno otvorenog tržišta Hrvatskoj je potrebno razdoblje do 2011. godine. Time bi se svi sudionici na tržištu postupno prilagodili mogućnostima koje ono donosi. Također će se do tada osigurati i potrebna stabilnost sustava te stvoriti preduvjeti za uključivanje novih energetske subjekata i njihovo djelovanje na tržišnim načelima.

Republika Hrvatska smatra da je razdoblje do 2011. potrebno za regulaciju cijena kako bi se osigurala stabilnost na tržištu i stvorili puni preduvjeti da svi sudionici mogu koristiti prednosti tog tržišta, a ujedno i radi osiguranja stabilnog sustava za nove energetske subjekte.

Distribucija plina

Nakon što su stvoreni preduvjeti za razdvajanje distribucije plinom od ostalih komunalnih djelatnosti, u Republici Hrvatskoj predstoji proces okrupnjavanja malih distributera i njihova integracija u veće distributivne sustave, koji je nužan za prilagodbu tržišnim uvjetima. Za proces okrupnjavanja izrazito je značajan postupak davanja koncesija od strane lokalne (regionalne) samouprave, posebice raspisivanje natječaja za cijele županije.

Također će biti potrebno pružiti tehničku pomoć distributerima plina s obzirom na preuzimanje novih obveza i mogućnosti za razvoj konkurentnosti na tržištu.

Administrativna sposobnost

Republika Hrvatska će do pristupanja u članstvo EU nastaviti kontinuirano jačati administrativne kapacitete u svim bitnim organizacijama i ustanovama za područje električne energije i prirodnog plina (MGRIP, HERA, HROTE, OPS i ODS) s ciljem provedbe svih obveza koje proizlaze iz pravne stečevine EU.

HERA trenutno ima 37 zaposlenika i predviđa se daljnje zapošljavanje te dodatna edukacija svih zaposlenih u skladu s daljnjom dinamikom jačanja tržišta energenata.

U završnoj je fazi postupak izdvajanja HROTE iz HEP-Grupe u neovisno društvo u vlasništvu Republike Hrvatske. Trenutno HROTE ima 12 zaposlenika, a do pristupanja u članstvo EU predviđen je ukupan broj od 20 zaposlenika.

III. c. Državne potpore industriji ugljena

U Republici Hrvatskoj ne dodjeljuju se državne potpore industriji ugljena i ne predviđa se njihovo dodjeljivanje u budućnosti. Stoga Hrvatska neće imati poteškoća s primjenom Uredbe Vijeća (EZ) br. 1407/2002 od 23. srpnja 2002. o državnoj potpori industriji ugljena.

III. d. Obnovljivi izvori energije

Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije

Direktiva 2001/77/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. rujna 2001. o promidžbi električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora prenesena je u nacionalno zakonodavstvo kroz Zakon o energiji (NN 68/01 i 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04), Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04), Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07), Uredbu o naknadi za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07), Uredbu o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče (NN 33/07) i Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 67/07).

Primjena navedenih podzakonskih propisa započela je 1. srpnja 2007. godine.

Postupci odobrenja, ovisno o određenom obnovljivom izvoru (postrojenju) i visokoučinkovitoj kogeneraciji, sastoje se od niza postupaka koji su propisani u područjima nadležnosti područja energetike, graditeljstva, prostornog uređenja, vodnog gospodarstva, šumarstva, upravljanja državnom imovinom i dr.

Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora povećava se sa 6092GWh na 7322GWh u 2010. godini, što predstavlja povećanje od 20% u odnosu na sadašnje stanje.

Uz prosječnu stopu rasta bruto potrošnje električne energije od 3%, bruto potrošnja u 2010. godini iznositi će 20350GWh. Pod tim uvjetima udio proizvodnje obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne energije povećava se s 34,7% (2005.) na 36,0% (2010.), odnosno za 1,3 postotnih poena uz pretpostavku poticane proizvodnje 1140 GWh iz novoizgrađenih obnovljivih izvora energije (ostvareni ciljevi poticanja) i proizvodnje HE Lešće od 90 GWh.

Sustav jamstva podrijetla električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije će biti u potpunosti i na kvalitetan način uređen i prenesen uz pomoć programa CARDS 2004 RELEEL (Usklađivanje propisa za obnovljive izvore energije i označavanje energetske učinkovitosti s propisima EU) do kraja 2009. godine.

Biogoriva

Direktiva 2003/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. svibnja 2003. o promicanju korištenja biogoriva i drugih obnovljivih goriva za transport djelomično je prenesena Zakonom o energiji, Uredbom o kakvoći biogoriva i Odlukom kojom se određuje godišnji postotak biogoriva u ukupnom udjelu energetske potrošnje goriva u 2007. godini.

Direktiva će biti u potpunosti prenesena Zakonom o biogorivima i pratećim podzakonskim propisima do kraja 2008. godine.

Administrativna sposobnost

Do pristupanja u članstvo EU Hrvatska će značajno ojačati postojeće administrativne kapacitete s ciljem osiguranja pune provedbe zakonodavnog okvira u području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. Također će se izraditi i potrebni programi edukacije stručnog osoblja. S obzirom na zahtjeve koji se postavljaju u području proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, predviđa se zapošljavanje stručnjaka iz područja tehničkih znanosti i prava u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP), Operatoru sustava, Hrvatskoj energetskej regulatornoj agenciji i Hrvatskom operatoru tržišta energije.

Postojeći Odsjek za obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost unutar Odjela za energetiku Uprave za energetiku i rudarstvo MGRIP-a ojačat će se na način da će se uspostaviti novi Odjel za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije. Odjel će zapošljavati načelnika, tri voditelja odsjeka i osam službenika. Unutar Odjela uspostaviti će se Odsjek za obnovljive izvore energije s četvero zaposlenih te Odsjek za biogoriva s troje zaposlenih. Odsjek za obnovljive izvore energije ustrojiti će se tijekom 2008. godine, a Odsjek za biogoriva u 2009. godini.

III. e. Energetska učinkovitost

Kogeneracija

Direktiva 2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o unapređenju kogeneracije na temelju potrošnje korisne topline na unutrašnjem tržištu energije kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 92/42/EEZ prenesena je u nacionalno zakonodavstvo kroz Zakon o energiji (NN 68/01 i 177/04), Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04), Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 177/04), Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07), Uredbu o naknadi za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07), Uredbu o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora

energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče (NN 33/07) i Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 67/07).

Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije propisuje način stjecanja statusa povlaštenog proizvođača, kao i kriterije za visokoučinkovitu kogeneraciju sukladno Direktivi 2004/8/EZ i Odluci Komisije 2007/74/EZ od 21. prosinca 2006. koja utvrđuje usklađene referentne vrijednosti učinkovitosti za razdvojenu proizvodnju električne i toplinske energije u primjeni Direktive 2004/8/EZ.

Ovim podzakonskim aktima predviđa se poticanje proizvodnje električne energije od 400 GWh u 2010. godini, što će predstavljati oko 2% visokoučinkovite kogeneracije koja se potiče u strukturi ukupne potrošnje električne energije do kraja 2010. godine.

Primjena navedenih podzakonskih propisa započela je 1. srpnja 2007. godine.

Postupci odobrenja, ovisno o određenom obnovljivom izvoru (postrojenju) i visokoučinkovitoj kogeneraciji, sastoje se od postupaka koji su propisani u područjima nadležnosti područja energetike, graditeljstva, prostornog uređenja, vodnog gospodarstva, šumarstva, upravljanja državnom imovinom i dr.

Sustav jamstva podrijetla električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije bit će u potpunosti i na kvalitetan način uređen i prenesen pomoću programa CARDS 2004 RELEEL (Usklađivanje propisa za obnovljive izvore energije i označavanje energetske učinkovitosti s propisima EU) do kraja 2009. godine. Izrada Nacionalnog potencijala za visokoučinkovitu kogeneraciju predviđa se za 2008. godinu.

Označavanje energetske učinkovitosti

Zakonom o energiji i Pravilnikom o označavanju energetske učinkovitosti kućanskih uređaja u potpunosti su prenesene:

- Direktiva 92/75/EZ o označavanju energetske učinkovitosti i standardnih podataka o energetske potrošnji kućanskih uređaja,
- Direktiva 94/2/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih hladnjaka, ledenica i njihovih kombinacija,
- Direktiva 2003/66/EZ kao amandman na Direktivu 94/2/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti hladnjaka, ledenica i njihovih kombinacija,
- Direktiva 95/12/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih perilica rublja,
- Direktiva 95/13/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih bubnjastih sušilica rublja,
- Direktiva 96/60/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih kombiniranih perilica-sušilica rublja,
- Direktiva 97/17/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih perilica posuđa,
- Direktiva 98/11/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti izvora svjetlosti u kućanstvima direktno napajanih iz mreže,
- Direktiva 2002/31/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih klimatizacijskih uređaja i

- Direktiva 2002/40/EZ o obaveznom označavanju energetske učinkovitosti kućanskih električnih pećnica.

Energy Star

Ispunjavanje obveza iz Ugovora između Vlade Sjedinjenih Američkih Država i Europske zajednice o koordinaciji programa označavanja energetske učinkovitosti za uredsku opremu bit će na odgovarajući način provedeno do dana pristupanja EU.

Ekodizajn

Republika Hrvatska još nije prenijela u nacionalno zakonodavstvo Direktivu 2005/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. o uspostavi okvira za postavljanje zahtjeva ekološkog dizajna za proizvode koji troše energiju. Hrvatska će u 2008. godini donijeti odgovarajući propis kojim će se u zakonodavstvo prenijeti ta direktiva.

U hrvatsko zakonodavstvo do sada su prenesene Direktiva Vijeća 92/42/EEZ od 21. svibnja 1992. o zahtjevima za efikasnost novih toplovodnih bojlera na tekuća ili plinska goriva kroz Pravilnik o zahtjevima za stupnjeve djelovanja novih toplovodnih kotlova na tekuće i plinovito gorivo, te Direktiva 96/57/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. rujna 1996. o zahtjevima za energetske učinkovitost za hladnjake, zamrzivače i kombinirana rashladna tijela u domaćinstvu kroz Pravilnik o zahtjevima za energetske učinkovitost kućanskih električnih hladnjaka, ledenica i njihovih kombinacija.

Direktiva 2000/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. rujna 2000. o zahtjevima energetske učinkovitosti za opterećenja fluorescentnog osvjetljenja bit će prenesena podzakonskim aktom u 2008. godini.

Izmjene propisa kojima su preuzete Direktiva 92/42/EEZ i Direktiva 96/57/EZ, a u skladu s izmjenama obuhvaćenima Direktivom 2004/8/EZ i Direktivom 2005/32/EZ izvršit će se u 2008. godini nakon donošenja propisa kojim će se preuzeti Direktiva 2005/32/EZ.

Energetska učinkovitost u zgradarstvu

Direktiva 2002/91/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002. o energetskim svojstvima zgrada djelomično je prenesena kroz Zakon o gradnji, Tehnički propis o uštedi toplinske energije i toplinskoj zaštiti u zgradama i Pravilnik o zahtjevima za stupnjeve djelovanja novih toplovodnih kotlova na tekuće i plinovito gorivo. Potpun prijenos Direktive Hrvatska će provesti kroz dopune Zakona kojima će se urediti građenje građevina (definicije zgrade, obveza postavljanja minimalnih uvjeta energetske učinkovitosti na zgrade, obveza izdavanja certifikata zgrade) u 2008. godini. Također će se u 2008. godini donijeti provedbeni propisi kojima će se urediti:

- područje klimatizacije i ventilacije u zgradama, projektiranje, građenje i održavanje sustava za grijanje zgrada,
- certificiranje novih i postojećih zgrada, načini, metode certificiranja i sadržaj certifikata, uvjeti i mjerila za davanje ovlaštenja osobama koje izdaju certifikate, te ispitivanja određenih dijelova građevine u svrhu određivanja energetske svojstava,

- program edukacije za nezavisne stručnjake koji će vršiti certifikaciju zgrada i ispitivanje zgrada u vezi s energetske svojstvima.

Hrvatska će prijenos dijela odredbi Direktive provesti i kroz novi Zakon o učinkovitom korištenju energije i potrebnim izmjenama i dopunama propisa na području energetike i industrije koji će se donijeti u 2008. godini. Njime će se urediti način provođenja redovitih kontrola toplovodnih kotlova i sustava za kondicioniranje zraka, uvjeti i mjerila za davanje ovlaštenja osobama koje će provoditi te kontrole, program edukacije za nezavisne stručnjake koji će vršiti kontrolu kotlova i sustava za kondicioniranje zraka.

Za provedbu certifikacije zgrada prema Direktivi bit će potrebno izvršiti izmjene i dopune zakona u području građenja u smislu obveza izdavanja i certificiranja zgrada. Ovlaštenje stručnjacima koji će provoditi i izdavati certifikate zgrada izdat će ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Provedbenim propisima detaljnije će se urediti uvjeti kojima će ti stručnjaci morati udovoljiti i način na koji će se osigurati njihova neovisnost. Uz uvjete, propisat će se i program njihovog stručnog usavršavanja. Provjera certifikata kod prodaje, iznajmljivanja ili obnove zgrade uredit će se propisom koji će urediti izdavanje certifikata i njegov sadržaj.

Provedba članaka 7., 8., 9. i 10. Direktive u području koje se odnosi na izdavanje certifikata zgrada, te provođenje redovitih kontrola kotlova i sustava za kondicioniranje zraka provodit će se paralelno s izradom i donošenjem provedbenih propisa kojima će se urediti:

- uvjeti za stručne osobe koje će provoditi certifikaciju zgrada, energetske audite, te kontrolu kotlova i sustava za klimatizaciju,
- programi edukacije za nezavisne stručnjake koji će vršiti poslove: audita zgrade, kontrole kotlova i kontrole sustava za klimatizaciju,
- uvjeti i mjerila za davanje ovlaštenja stručnjacima koji će obavljati poslove certifikacije, izrade audita zgrada, kontrole kotlova i sustava za klimatizaciju te načini provedbe kontrole nad njima i sadržaj certifikata.

Puna provedba Direktive 2002/91/EZ ostvarit će se do pristupanja Hrvatske EU.

Energetske usluge i neposredna potrošnja energije

Direktiva 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o učinkovitosti korištenja krajnje energije i energetske usluga djelomično je prenesena Zakonom o energiji, Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti i Zakonom o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom.

Potpuni prijenos Direktive provest će se Zakonom o učinkovitom korištenju energije, pripadajućim podzakonskim aktima, izmjenama i dopunama posebnih propisa iz različitih područja nadležnosti te odgovarajućim prilagodbama energetske propisa, kao i utvrđivanjem izvora financiranja (državne potpore, posebni fondovi i dr.) do kraja 2009. godine. Do kraja 2008. godine Republika Hrvatska izradit će prvi akcijski plan energetske učinkovitosti.

Za prijenos će biti potrebno odgovarajuće vrijeme za institucionalnu podršku, edukaciju stručnog osoblja, provođenje mjera i potrebnih kontrola te verifikacija mjera i ostalih dijelova direktive, a nužna su i značajna financijska sredstva. Pravni, institucionalni, financijski, organizacijski i tehnički razlozi ukazuju na moguće objektivne poteškoće u primjeni nekih bitnih dijelova Direktive 2006/32/EZ, kao što je propisivanje mjera energetske učinkovitosti po sektorima i sl.

Uspostava sustava bijelih certifikata, kao značajnog dijela provedbe Direktive, te potrebnog institucionalnog okvira bit će na kvalitetan način analizirana i razrađena kroz program CARDS 2004 RELEEL (Usklađivanje propisa za obnovljive izvore energije i označavanje energetske učinkovitosti s propisima EU) do kraja 2009. godine.

Hrvatska će biti spremna primjenjivati Direktivu 2006/32/EZ do pristupanja u članstvo EU.

Inteligentna energija u Europi

Odluka br. 1639/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 2006. o uspostavi Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije (2007-2013.) sadrži odredbe u svezi ciljeva, aktivnosti i provedbe programa "Inteligentna energija u Europi". Sukladno Zaključku Vlade o određivanju prioritetnih programa Europske zajednice za koje će Republika Hrvatska pokrenuti postupak pristupanja iz veljače 2007. godine, Hrvatska u svezi s provedbom programa "Inteligentna energija u Europi" unutar Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije (2007-2013.) trenutno priprema potpisivanje odgovarajućeg Memoranduma o razumijevanju s Europskom zajednicom.

Administrativna sposobnost

Vežano uz provedbu pravne stečevine EU iz područja energetske učinkovitosti, do pristupanja u članstvo EU značajno će se ojačati administrativni kapaciteti s ciljem osiguranja pune provedbe zakonodavstva u području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. To će se ostvariti kroz povećanje broja i edukaciju stručnog osoblja, a za što će se zatražiti i dodatna tehnička pomoć od strane EU.

Postojeći Odsjek za obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost unutar Odjela za energetiku Uprave za energetiku i rudarstvo MGRIP-a ojačat će se kroz uspostavu novog Odjela za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije. Odjel će zapošljavati načelnika, tri voditelja odsjeka i osam službenika te će se u sklopu njega u 2008. godini uspostaviti i Odsjek za energetske učinkovitost s četvero djelatnika.

III. f. Nuklearna sigurnost

Opskrba

Republika Hrvatska nije potpisnica niti jednog sporazuma koji bi definirao načine i uvjete za dobavu materijala za nuklearno gorivo.

U ovom trenutku se ocjenjuje da Hrvatska neće imati poteškoća u provedbi odredbi Pravila dobavne agencije i Odluka Europske komisije vežano uz tu problematiku.

Potpuno usklađivanje, odnosno prihvaćanje svih odredbi bit će ostvareno pristupanjem Hrvatske u članstvo EU, kad će Hrvatska prihvatiti Statut i Pravila Dobavne agencije.

Mjere jamstva

Republika Hrvatska stranka je Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (NN-MU 12/93) te Sporazuma s međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) o primjeni garancija u svezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja s Protokolom o malim količinama (NN-MU 13/94) i Dodatnog protokola uz Sporazum s IAEA o primjeni garancija u svezi s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja (NN-MU 7/00).

U ovom trenutku se ocjenjuje da Hrvatska neće imati poteškoća prijeći s bilateralnih sporazuma o mjerama jamstva (RH-IAEA) na trilateralni sporazum (RH-IAEA-EU). To postaje obveza Hrvatske nakon pristupanja EU.

Za potrebe provedbe mjera jamstava u Hrvatskoj u Državnom zavodu za nuklearnu sigurnost (DZNS) nadležan je Sektor za nuklearni materijal organiziran u dva odjela i to: Odjel za inspekcijски nadzor i Odjel za stručne i upravne poslove.

Djelatnici oba odjela, u skladu sa Zakonom o nuklearnoj sigurnosti (NN 173/03) i Pravilnikom o kontroli nuklearnog materijala i posebne opreme (NN 74/06), te međunarodnim obvezama koje je Hrvatska preuzela temeljem navedenih međunarodnih ugovora i sporazuma, uključujući i Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (NN-MU 12/93 i 5/01) te Izmjene i dopune Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (NN-MU 5/06), provode inspekcijски nadzor i kontrolu u ustanovama i tvrtkama koje tijekom svoje normalne djelatnosti koriste nuklearne materijale. Na temelju svih dobivenih nalaza Hrvatska daje kvartalna i godišnja izvješća Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju (IAEA). Izvješća inspektora IAEA pokazuju da od osnutka DZNS-a nalazi inspektora IAEA i deklarirani nuklearni materijal ne pokazuju odstupanja.

Nadzor i kontrola koju provodi DZNS uključuju i pružanje stručne pomoći državnim tijelima koja rade na sprečavanju i kontroli nedozvoljenog prometa nuklearnim materijalima i posebnom opremom, posebice stručnu pomoć pri stalnoj izobrazbi djelatnika, koji rade na navedenim poslovima.

Vanjski odnosi

Republika Hrvatska uzet će u obzir sve međunarodne sporazume koje je EU sklopila na području nuklearne sigurnosti i pristupiti im po pristupanju EU. Nakon što pojedini sporazumi koje je ranije sklopila budu preispitani, Hrvatska ih je spremna otkazati ukoliko su iste obveze sadržane u sporazumima koje je EU sklopila, a kojima će Hrvatska pristupiti.

Razgradnja i zbrinjavanje radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva NE Krško

Na postojeći račun za uplatu sredstava za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva NE Krško sredstva će se uplaćivati do otvaranja računa "Fonda za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško". Fond će se osnovati Zakonom o Fondu za

financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško, čije se usvajanje predviđa do kraja 2007. godine.

Republika Hrvatska u ovom trenutku ne planira na svom teritoriju gradnju odlagališta za nisko i srednje radioaktivni otpad, već će zbrinjavanje pokušati ostvariti u dogovoru s drugim državama.

Administrativna sposobnost

Državni zavod za nuklearnu sigurnost organiziran je u dva sektora i tri neovisna odjela s ukupno 18 radnih mjesta, od kojih je trenutno popunjeno 13. Zbog potrebe jačanja administrativnih i operativnih kapaciteta regulatornog tijela, popunjavanje preostalih radnih mjesta predviđa se do kraja 2008. godine.

III. g. Zaštita od zračenja

Republika Hrvatska u potpunosti će uskladiti svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU kroz Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i sigurnosti izvora ionizirajućeg zračenja do kraja 2007. godine te pravilnike koji će se donijeti na temelju Zakona.

Državni plan i program mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednoga događaja, kojim će se uspostaviti sustav rane razmjene informacija u slučaju radiološke opasnosti kao i način informiranja javnosti o mjerama za zaštitu zdravlja i ostalim aktivnostima koje se provode u slučaju radiološke opasnosti, donijet će se tijekom 2007. godine i početi primjenjivati odmah po donošenju.

Način provedbe nadzora nad pošiljkama radioaktivnog otpada regulirat će se Uredbom o zbrinjavanju radioaktivnog otpada i iskorištenih zatvorenih radioaktivnih izvora, koja će se donijeti u 2007. godini i početi primjenjivati odmah po donošenju.

Propis kojim će se hrvatsko zakonodavstvo uskladiti s Uredbom Vijeća (Euratom) br. 1493/93 od 8. lipnja 1993. o pravilima i procedurama prijevoza pošiljki radioaktivnih materijala između država članica EU donijet će se najkasnije do 31. prosinca 2007. godine i početi primjenjivati najkasnije danom pristupanja EU.

Administrativna sposobnost

Republika Hrvatska ojačat će postojeće kapacitete kadrovski, stručno i tehnički, kako bi se zakonodavstvo iz područja zaštite od zračenja moglo u potpunosti implementirati.

Državni zavod za zaštitu od zračenja organiziran je u tri odjela s ukupno 14 radnih mjesta, od kojih je trenutno popunjeno 9. Zbog potrebe jačanja administrativnih i operativnih kapaciteta, popunjavanje preostalih radnih mjesta predviđa se do kraja 2008. godine. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi također će jačati kapacitete Uprave za sanitarnu inspekciju.

PRILOG 1.**PLAN USKLADIVANJA KLJUČNIH PROPISA S PRAVNOM STEČEVINOM
EUROPSKE UNIJE****ZAKONSKI PROPISI**

NAZIV PROPISA	ACQUIS S KOJIM SE USKLADUJE	ROK	NOSITELJ
Rudarski zakonik	Direktiva 94/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika	IV. kvartal 2008. godine	MGRIP
Zakon o biogorivima	Direktiva 2003/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. svibnja 2003. o promicanju korištenja biogoriva i drugih obnovljivih goriva za transport	IV. kvartal 2008. godine	MGRIP
Zakon o gradnji	Direktiva 2002/91/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002. o energetske svojstvima zgrada	IV. kvartal 2008. godine	MZOPUG
Zakon o učinkovitom korištenju energije i izmjene i dopune propisa u području energetike i industrije	Direktiva 2002/91/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002. o energetske svojstvima zgrada	IV. kvartal 2008. godine	MGRIP
	Direktiva 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o učinkovitosti korištenja krajnje energije i energetske usluga		
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja	Direktiva Vijeća 96/29/Euratom od 13. svibnja 1996. kojom se utvrđuju osnovni sigurnosni standardi za zaštitu zdravlja radnika i pučanstva u cjelini od opasnosti od ionizirajućeg zračenja	Do kraja 2007. godine	MZSS
	Direktiva Vijeća 97/43/Euratom od 30. lipnja 1997. o općim načelima zaštite pojedinaca od opasnosti od ionizirajućih zračenja a vezano na medicinska izlaganja kojom se ukida Direktiva 84/466/Euratom		

<p>Zakon o Fondu za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško</p>	<p>-</p>	<p>Do kraja 2007. godine</p>	<p>MGRIP</p>
--	----------	------------------------------	--------------